ҚАШҚАДАРЁНИНГ КУМУШ БЕЛБОҒИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 17 май 1974 йил, жума ◆ № 114 (15.894). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ—АМАЛДА

«МОСКВА» КАНАЛИ ИШГА ТУШДИ

ҚАРШИ, 16 май. (ЎзТАГ). «Москва» канали қурилиши битказилиб меҳнатда ажойиб ғалабага эришилганлиги муносабати билан Қашқадарё области меҳнаткашларининг кўп минг кишилик митинги бўлиб ўтди. Митингни Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғойипов очди.

«Эскиангорканалстрой» трести бошқарувчиси А. П. Пардаев қурилиш муваффақиятли тугалланиб «Москва» канали фойдаланишга топширилганлиги тўғрисида барча қурувчилар номидан рапорт берди. Бу канал Зарафшон дарёси сувини Қашқадарёнинг қақраб ётган ерларига олиб келади.

Чироқчи район партия комитетининг биринчи секретари Т. Жабборов, Туркманистон Компартияси Чоржўй область комитетининг биринчи секретари Б. Чориев, Яккабоғ районидаги, Энгельс номли колхоз раиси М. Узоқова, Шаҳрисабз районидаги «Пахтакор» колхозининг бригада бошлиғи С. Қудратов митингда сўзга чиқиб қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ҳамда меҳнаткашлар фаровонлигини юксалтириш борасида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари учун партия ва ҳукуматга самимий миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Митингда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

15 май куни Москвада, Марказий сайлов комиссиясида СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва миллий округлар сайлов комиссиялари раисларининг кенгаши бўлиб ўтди.

РСФСР сайлов комиссиясининг раиси А. В. Викторов, Украина ССР сайлов комиссиясининг раиси В. П. Шчербина, Ўзбекистон ССР сайлов комиссиясининг раиси Б. Жўраева, Латвия ССР сайлов комиссияси раисининг ўринбосари Э. И. Клигер. Ажария АССР сайлов комиссиясининг раиси К. В. Модебадзе, Удмуртия АССР сайлов комиссиясининг раиси К. И. Шибанов, Яҳудийлар автоном области сайлов комиссиясининг раиси Е. М. Вольвовский, Ямал-ненецлари миллий округи сайлов комиссиясининг раиси П. А. Мурихина сайловга тайёргарликнинг бориши тўғрисида ахборот бердилар.

Масалани муҳокама қилишда Марказий сайлов комиссиясининг секретари И. В. Капитонов, Қозоғистон ССР сайлов комиссиясининг раиси Я. Мусағалиев, Бурятия миллий округи Усть-Ординский сайлов округининг раиси С. И. Шулунов қатнашдилар.

Кенгашда сўзга чиққан нотиқларнинг ҳаммаси КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленумининг қарорлари, КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати туфайли мамлакатда юксак сиёсий ва меҳнат кўтаринкилиги ҳукм сураётганлигини таъкидлаб ўтдилар. Совет кишилари партия XXIV съезди қарорларини амалга оширишга, беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили топшириқларини тўла ва ошириб бажаришга, СССР Олий Советига ўтказиладиган сайловни хўжалик ва маданий қурилишда янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олишга қатъий қарор беришган.

Сайлов кампаниясининг энг муҳим босқичларидан бири — СССР Олий Советы депутатлигига номзодлар кўрсатиш ва уларни рўйхатга олиш тугаганлиги кенгашда таъкидлаб ўтилди.

Округ сайлов комиссиялари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневни, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. В. Подгорнийни, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигинни, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг бошқа аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатларини, Марказий Комитет секретарларини депутатликка номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида зўр мамнуният билан бир овоздан қарор қабул қилдилар. Рўйхатга олинган номзодлар орасида илғор ишчилар ва колхозчилар, халқ хўжалиги ва маданият турли тармоқларининг раҳбарлари ва мутахассислари, олимлар, ижодий интеллигенция вакиллари, ҳарбий хизматчилар бор.

Кенгаш қатнашчилари иш тажрибалари билан ўртоқлашдилар, ўтказилаётган тадбирлар тўғрисида гапириб бердилар.

Кенгашда Марказий сайлов комиссиясининг раиси П. Н. Федосеев нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Марказий сайлов комиссиясининг аъзолари Л. И. Греков, В. И. Прохоров, Е. М. Тяжельников, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе, РСФСР Олий Совети Президиумининг Секретари Х. П. Нешков, бир қанча министрликлар ва идоралар, матбуот ва радио вакиллари иштирок этдилар.

(ТАСС).

Бу схемада Қашқадарё областида бунёд этилган янги «Москва» каналининг йўналиши акс эттирилган.

● ЭСКИ АНГОРНИНГ ЯНГИ ТРАССАСИ

● ҚЎШИМЧА 260 МИЛЛИОН КУБ МЕТР СУВ БЕРАДИГАН КАНАЛ

● ИККИ ЙИЛ ЭМАС, ЎН БИР ОЙ ЕТАРЛИ

● ЗАРАФШОН СУВИ ҚАШҚАДАРЁ ВОҲАСИДА

● ҚУРИЛИШ ХАРАЖАТЛАРИ УЧ ЯРИМ ЙИЛДА ҚОПЛАНАДИ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йил

ЯНГИ ЎЗАН ШАРОФАТИ

Республика ирригаторлари Қашқадарё области сув ресурсларини халқ хўжалигига хизмат қилдириш йўлида ҳамиша баракали меҳнат қилиб келмоқдалар. Мавжуд ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, янги ерларни ўзлаштириш соҳасида анча-мунча ишлар қилинди. Қарши машина каналининг биринчи навбати муддатидан илгари фойдаланишга топширилди.

КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун курашда лойиҳачилар, ирригаторлар ва қурувчиларнинг ҳамкорлиги яхши самаралар бермоқда. «Москва» каналининг қуриб тамомланиши область деҳқончилигини ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди. Бу канал собиқ Эски Ангор канали ўзанидан очилди. У Зарафшон сувини Қашқадарё ерларига узатиб беради. Янги ўзаннинг шарофати шундан иборатки, ҳар йили исроф бўлиб кетадиган 200 миллион куб метр сув тежаб қолинади. «Узгипроводхоз» институти ходимлари бу каналнинг иқтисодий жиҳатларини мукаммал таҳлил қилиб, техникавий жиҳатдан мақсадга мувофиқ тарзда ишлаб чиқишга муваффақ бўлдилар. Секундига 60 куб метр сув етказиб бериш қувватига эга бўлган бу канал қурилишида анчагина қўшимча иншоотлар ҳам барпо қилинди.

Канал ишга тушиши билан область қўшимча равишда 260 миллион куб метр сув олади. Институтимиз мутахассисларининг ҳисоб-китобига қараганда, мавжуд ерларнинг суғорилиши яхшиланади, ингичка толали пахтадан қўшимча равишда 32,5 минг тонна етиштириш мумкин бўлади. Канал қурилишига сарфланган маблағлар уч ярим йил мобайнида қопланади. Бу эса капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш мумкинлигини кўрсатиб турибди.

«Эскиангарканалстрой», «Самаркандводстрой», «Кашкадарьяводстрой» қурилиш ташкилотлари канални қийин табиий шароитларга қарамасдан белгиланганига нисбатан икки ярим баравар қисқа муддатда барпо этишга муваффақ бўлдилар. Область партия ва совет ташкилотлари катта ташкилотчилик ишлари олиб борганликларини таъкидлаш керак. Қурилишда механизмлардан самарали фойдаланилди. Қурилиш ишларининг узлуксиз олиб борилишига эришилди. Кўчма бетон қориш узеллари ишлаб турди. Бетон ётқизиш ишлари икки-уч сменада ташкил этилди. Қийин табиий шароитларда барпо этилган дюкер қурилиши тўққиз ойнинг ўзидаёқ тугалланди. Бунга меҳнатни ташкил этишнинг илғор усулларига амал қилиш, комплекс механизациядан самарали фойдаланиш туфайли эришилди.

Янги канал фойдаланишга топширилиши билан область қишлоқ хўжалиги тараққиётининг истиқболлари очилмоқда. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинларидан юқори ҳосил етиштириш имкониятлари яратилди. Ирригаторлар, қурувчилар ва лойиҳачиларнинг ҳамкорлиги қанчалик самаралар беришини «Москва» канали қурилиши мисолида яна бир марта синовдан ўтказдик.

Б. ҚОДИРОВ,
«Узгипроводхоз» лойиҳа институтининг директори.

ВАЛЬТЕР ШЕЕЛЬ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

БОНН.

Муҳтарам Шеель жаноблари, Германия Федератив Республикасининг федерал президенти бўлиб сайланганлигингиз муносабати билан сизга самимий табрикларимни йўллайман ва сизнинг олий лавозимингизда муваффақиятли ишлашингизни тилайман.

Аминманки, Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги амалий ҳамкорлик давлатларимиз халқларининг тинч истиқболи манфаатлари йўлида, халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида тобора кенгаяверади.

Н. ПОДГОРНИЙ.

Москва, Кремль.
1974 йил, 15 май.

СОВЕТ—ЛИВИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

15 майда Кремлда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин билан Ливия Араб Республикаси революцион қўмондонлиги кенгашининг аъзоси, Бош министр Абдил Салом Желлуд ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Дўстона вазиятда ўтган музокаралар чоғида Совет Иттифоқи билан Ливия Араб Республикаси ўртасидаги ўзаро муносабатларни янада ривожлантириш масалалари ҳар тарафлама муҳокама қилинди. Ҳар икки томонни қизиқтирувчи баъзи актуал халқаро проблемалар ҳам қараб чиқилди.

(ТАСС).

А. Н. КОСИГИН БУЮК БРИТАНИЯ ЭЛЧИСИ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 16 майда Кремлда Буюк Британиянинг Совет Иттифоқидаги элчиси Т. Гарвини қабул қилиб, Совет — Англия муносабатлари масалалари хусусида у билан суҳбатлашди.

Суҳбатда СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси В. П. Суслов ҳозир бўлди.

ҚИШЛОҚ КООПЕРАТОРЛАРИНИНГ СЪЕЗДИ

Ўзбекистон матлубот кооперацияси вакилларининг XIV съезди Тошкентда икки кун давом этди. Делегатлар илгариги съезддан кейин ўтган тўрт йиллик ишни якунладилар, беш йилликнинг белгиловчи йилидаги вазифаларни аниқлаб олдилар.

Ўзбекбирлашув правлениеси раиси М. Х. Ҳасановнинг доклади ва делегатларнинг нутқларида республика матлубот кооперацияси ходимлари КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми қарорларидан, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Олмаотадаги тантанали мажлисда сўзлаган нутқидан руҳланиб, қишлоқда савдо ишларини кенг ривожлантиришга, қишлоқ меҳнаткашларининг талаб-эҳтиёжларини тўлароқ таъминлашга интилаётганликлари таъкидлаб ўтилди.

Масалан, ўтган йили қишлоқда 1969 йилдагига нисбатан 30 процентдан кўп, яъни 2728 миллион сўмлик ҳар хил моллар сотилди. Савдо тармоқларининг кўпайиши чакана товар оборотини ўстиришга имкон берди. Ҳозир республика қишлоқларида 19 мингга яқин магазин, 7,7 минг ошхона, кафе, ресторан, чойхоналар ишлаб турибди. Қишлоқларда биринчи навбатда йирик савдо корхоналари қурилмоқда. Калинин, Томди районларида савдо марказлари қад кўтарди. Қува, Жарқўрғон, Ҳазорасп, Чимбой ва бошқа кўпгина районларда универсаль магазинлар қурилди. Кооператорлар ўз-ўзига хизмат кўрсатиш методини кенг жорий этмоқдалар. 9400 магазинда бу янгилик жорий этилган.

Ўтган йили республика қишлоқларида аҳоли жон бошига 332 сўмлик мол сотилди. Лекин шунга қарамай, бу Болтиқ бўйи республикаларига қараганда паст кўрсаткичдир. Съездда аҳолининг эҳтиёжларини пухта ўрганиш, керакли моллар ассортиментини келтиришни планлаштириш зарурлиги уқтириб ўтилди.

Съездда умумий овқатланиш корхоналари ишига катта эътибор берилди. Жумладан, Оржоникидзе район матлубот союзининг илғор тажрибаси мисол қилиб кўрсатилди.

Съездда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин, Центросоюз правлениесининг раиси А. П. Климов нутқ сўзладилар.

Съезд Ўзбекбирлашув правлениесининг, ревизия комиссиясининг, Ўзбекистон матлубот кооперацияси кенгашининг янги составини сайлади. Ўзбекбирлашув правлениесининг раиси қилиб яна М. Х. Ҳасанов сайланди. (ЎзТАГ).

БАЙРОҚ ТОПШИРИЛДИ

ҚАРШИ, 16 май. (ЎзТАГ). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини Қашқадарё областига тантанали вазиятда топширди. Область меҳнаткашлари бу юксак мукофотга беш йилликнинг белгиловчи йили биринчи кварталида халқ хўжалиги планини муддатидан илгари бажариш учун ўтказилган социалистик мусобақада эришган муваффақиятлари учун сазовор бўлдилар.

* * *

НУКУС, 16 май. (ЎзТАГ). Қорақалпоғистон меҳнаткашлари вакилларининг автоном республикага Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини топширишга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. 1974 йилнинг биринчи кварталидаги социалистик мусобақа якунлари юзасидан эришган муваффақиятлари учун автоном республика шу байроққа сазовор бўлди.

Байроқни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев топширди.

ШОЛИ ЭКИШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА

Республика областларида шоли экишнинг бориши тўғрисида шу йил 16 майга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — план (гектар ҳисобида); учинчи стун — бир кунда экилган майдон; тўртинчи стун — жами экилгани; бешинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Наманган	3301	75	3301	100,0
Тошкент	10768	101	10598	98,4
Фарғона	2401	12	2227	92,8
Сирдарё	7623	216	6195	81,3
Андижон	2963	4	2342	79,0
Сурхондарё	4105	45	3203	78,0
Хоразм	9196	447	7038	76,5
Самарқанд	2100	66	1513	72,1
ҚҚ АССР	37470	1587	20993	56,0
Республика бўйича	79927	2553	57410	71,8

ПОРТУГАЛИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА

Азиз ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Томас-Каэтанунинг фашистик режими ағдариб ташланганлиги муносабати билан Португалия Коммунистик партияси Марказий Комитетига, партия аъзолари ва партияга хайриҳоҳларга, португалиялик барча демократларга қизғин салом ва қутловлар йўллайди.

Мамлакатдаги барча сўл демократик кучларнинг кўп йиллик қаттиқ кураши натижасида полиция репрессиялари ва Африкада бошланган разил мустамлакачилик урушини олиб бораётган чиркин реакцион режимни ағдариб ташлаш учун шарт-шароит яратилди. Ҳарбий доиралар вакиллари бошлаган ҳаракатини ўз аҳволини яхшилашни, демократик ҳуқуқлар ва эркинликлар берилишини ҳамда мустамлакачилик уруши тўхтатилишини талаб қилаётган кенг халқ оммаси қўллаб-қувватлади.

Фашистик режимга қарши курашда ўртоқ Куньял раҳбарлигида реакция ва фашизмга қарши ярим асрдан кўпроқ давом этган мураккаб ва қийин кураш йўлини босиб ўтган Португалия Коммунистик партияси, унинг Марказий Комитети катта хизмат қилди. Таъқиблар ва қувғинларга қарамай, Португалия Компартияси омма орасида тинмай катта пропагандистик ва ташкилотчилик ишини олиб борди.

Португалия коммунистлари, Португалия социалистик партиясининг аъзолари, барча сўл демократик кучлар шу кунларда сергак бўлиб туриб, келгусида ҳали Португалиядаги фашистик кучларга қарши, мамлакатда чинакам демократик тузумни ўрнатиш учун кураш олиб бориш лозимлигини англамоқдалар.

КПСС Марказий Комитети кардош Португалия Коммунистик партиясига ва унга дўст бўлган кучларга, демократик доираларнинг вакилларига Португалиядаги фашизмни батамом тугатишда, мамлакатда чинакам демократик тузумни ўрнатиш учун, Ангола, Мозамбик, Гвинея-Бисау республикаси халқларига қарши олиб борилаётган мустамлакачилик урушини тўхтатиш учун, уларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва мустақил яшаш ҳуқуқини эътироф қилиш учун курашаётган барча сўл демократик кучларнинг ҳаракат бирлигини мустаҳкамлашда янги-янги муваффақиятларга эришишларини астойдил тилайди. Португалиядаги янги режимнинг бундай қадам қўйиши бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга муҳим ҳисса бўлиб қўшилган бўлур эди.

Пролетар интернационализми принципига содиқ бўлган КПСС Португалия Коммунистик партиясининг тинчлик, демократия ва социал тараққиёт йўлидаги кураши билан аввалги йилларда бўлгани каби бирдам эканлигини изҳор қилади.

Яшасин совет халқи билан португал халқи ўртасидаги дўстлик!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ИРРИГАЦИЯ ва МЕЛИОРАЦИЯНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

УРГАНЧ, 16 май, (ЎзТАГ). Хоразм область партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлди. Йиғилиш ирригация-мелиорацияни ривожлантириш борасида партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг вазифаларини муҳокама қилди. Область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов доклад қилди.

Йиғилиш катнашчилари КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми қарорлари асосида, шунингдек КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида ва Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган қоида ва хулосалар асосида область қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш юзасидан белгиланган тадбирларнинг кенг программаси тўғрисида гапирдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Р. Қурбонов нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Бутуниттифоқ комсомол зарбдор қурилиши — Андижон сув омборида иш ҳар қачонгидан қизғин. Бунёдкорлик ишларида «Андижангидрострой»га қарашли 1- қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи юксак кўрсаткичларга эришяпти. Суратда: (чапдан) энг илғор ишчилардан Б. Супрунников, И. Никулин, А. Колесников ва В. Кранчевский.

Г. Кечкин фотоси.

КУН ТАРТИБИДА — СУҒОРИШ ПРОБЛЕМАЛАРИ

15 майда Тошкент қишлоқ хўжалик институтида суғориладиган деҳқончиликнинг биологик асосларига бағишланган Бутуниттифоқ кенгаши иш бошлади. Кенгашни СССР Фанлар академияси К. А. Тимирязев номидаги ўсимликлар физиологияси институти, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг деҳқончилик ва қишлоқ хўжалигини химиялаштириш бўлими, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг Ўрта Осиё бўлими, Тошкент қишлоқ хўжалик институти ва Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлар экспериментал биологияси институти ўтказмоқда.

Сув — Ўрта Осиё шароитида экинлардан мўл ҳосил етиштиришнинг асосий манбаи. Лекин бу ерда сув манбалари унчалик кўп эмас: ҳисоблашларга қараганда, сув манбаларининг ҳаммасидан фақат қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учунгина тўлиқ фойдаланган тақдирда ҳам бу манбалар мавжуд ер ресурсларининг ярмини ҳам таъминлай олмайди. Бу эса олимлар олдига сувнинг исроф бўлишини [illegible] сув манбаларидан рационал фойдаланиш йўлларини ишлаб чиқиш вазифасини қўймоқда.

Кенгаш ишида мамлакатнинг сув режими ва суғориш соҳасида иш кўрувчи етакчи олимлари ва мутахассислари иштирок этмоқдалар. Улар қишлоқ хўжалик экинларининг суғориш соҳасидаги энг муҳим физиологик тадқиқотларини ривожлантиришнинг аҳволи тўғрисидаги, суғориш режими, ғўза ва бошқа экинларни суғориш технологияси ва уни механизациялаштириш соҳасидаги тадқиқотларнинг йўналишлари ҳақидаги масалаларни муҳокама қиладилар.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТнинг БОШ СОВРИНИ

20 май куни Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатлари III халқаро кинофестивали очилади. Ўзига 2,5 мингдан зиёд томошабинни сиғдирадиган Санъат саройи тепасида шу куни ўнлаб давлатларнинг байроқлари ҳилпирайди. Европа ва Америкадаги кўпгина мамлакатларнинг экран усталари, БМТ, ЮНЕСКО, бошқа халқаро ташкилотларнинг вакиллари фестивалнинг меҳмонлари бўлишади. Тошкент кинофестивалининг мақсади ва вазифалари ҳақида, унинг Осиё—Африка кинематографиясини ривожлантиришдаги роли ҳақида таниқли кинорежиссёр, СССР халқ артисти, «Ўзбекфильм» студиясининг бадиий раҳбари Комил Ёрматов АПН мухбири Григорий Колобовга [illegible] сўзлаб берди:

— Халқаро кинофестиваллар орасида Тошкент кинофестивали алоҳида ўрин тутади, — дейди Комил Ёрматов. — У фестивалда намойиш қилинадиган фильмларнинг рақобатини назарда тутмайди, улар ўртасида совринлар бўлиб бермайди. Бу ерда жаҳоннинг ҳамма кинематографиячилари тенг ҳуқуқда иштирок этадилар. Чунки, турли мамлакатларда кинонинг йўли ва тараққиёт суръатлари турлича. Тошкент экранларида Шарқнинг Япония, Ҳиндистон, Миср Араб Республикаси сингари йирик кинематография давлатлари фильмлари билан бир қаторда ўз кинематографиясини эндигина ярата бошлаган Уганда, Сомали, Того, Нигерия фильмлари ҳам намойиш этилади. Менинг назаримда, Тошкент кинофестивалининг энг муҳими совриги эмас, балки жаҳоннинг турли мамлакатларидан келган кинематографчиларнинг [illegible]. Бу эса Тошкентнинг бош совринидир.

Тошкент кинофестивали — миллий кинематографларнинг кўриги бўлиб, халқлар ўртасида мустаҳкамланиб бораётган маданий алоқаларнинг [illegible] биридир. Навбатдаги учинчи фестиваль ҳам аввалгилари сингари «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» шиори остида ўтказилади.

1968 йилда ўтган биринчи Тошкент фестивалида 49 мамлакат кинематографчилари қатнашган эдилар. 1972 йилда ўтган иккинчи кинофестивалда эса Осиё, Африка, Европа, Америка ва Австралиядан келган 60 мамлакатдан кино усталари иштирок этдилар. Ўшанда 160 га яқин тўла метражли ва қисқа метражли фильмлар намойиш этилди. Бу фильмлар ривожланаётган мамлакатлар халқларининг ҳозирги турмуш тарзини тасвирлайди. Масалан, қора Африка кинематографияси ўзининг 10-15 йиллик тараққиёти ичида шу қитъа халқларининг бугунги ҳаётини киноленталарда акс эттиришни асосий мақсад қилиб қўйди. Аҳолисининг кўпчилиги саводсиз бўлган бу мамлакатларда кино кўпинча кишиларга китоб ва газеталар ролини ўйнайди, уларнинг маънавий дунёсини шакллантиради.

Тошкент кинофестивалларида [illegible]

Фестивалда ҳар бир мамлакат кўрик учун битта тўла метражли бадиий фильм ва қисқа метражли лентадар программасини тақдим этади. Одатдагидек III фестивалда ахборот кўриги ҳам ўтказилади. Бунда фестиваль меҳмонлари ҳам иштирок этадилар. Ўрта Осиё, Закавказье республикалари, Урал, Узоқ Шарқ киностудиялари фестивалда Совет Иттифоқи киносанъатини намойиш этадилар.

РАСМИЙ АХБОРОТ

ЕНГИЛ САНОАТ МОЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ПЛАНЛАШТИРИШ ВА ИҚТИСОДИЙ РАҒБАТЛАНТИРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ДОИР БАЪЗИ-БИР ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети шу масала юзасидан қарор қабул қилдилар. Қарорда шу нарса таъкидланадики, саккизинчи беш йиллик ва тўққизинчи беш йилликнинг ўтган йиллари мобайнида енгил саноатнинг ҳамма тармоқлари анча ривож топди. Шу вақт ичида енгил саноатнинг асосий ишлаб чиқариш фондлари салкам икки баравар кўпайди: 560 та тўқимачилик, трикотаж, тикувчилик, пойафзал, чинни-фаянс ва бошқа корхоналар қурилди ҳамда реконструкция қилинди. Енгил саноат корхоналарини техника билан қайта қуроллантириш соҳасида катта иш ўтказилди. Шу туфайли газлама ишлаб чиқариш 30 процент, кийим-кечак 77 процент, пойафзал 38 процент, ички трикотаж 26 процент, устки трикотаж қарийб 2,5 баравар, чинни-фаянс буюмлар ишлаб чиқариш 1,9 баравар кўпайди.

Енгил саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш анча кўпайган бўлса ҳам, ҳозирги вақтда аҳолининг моддий фаровонлиги ўсиб бораётганлиги муносабати билан маҳсулот турларини кўпайтириш ва сифатини ошириш масалалари тобора кўпроқ аҳамият касб этмоқда. Аммо, енгил саноат маҳсулотларининг ҳаммаси ҳам ўзининг сифати, турлари ва ташқи кўриниши жиҳатидан харидорларнинг ўсиб бораётган талабларига мос келади деб бўлмайди. Аҳолининг талаб ва эҳтиёжлари ўзгариб боришига қараб енгил саноат корхоналари ишлаб чиқаришни қайта қуришда сусткашлик қилмоқдалар. Саноат билан савдо ўртасидаги алоқалар ҳали ҳам етарли равишда эпчил ва самарали эмас. Шунинг оқибатида савдо корхоналарида кўп миқдорда ўтмаётган моллар тўпланиб қолмоқда.

Енгил саноат молларини ишлаб чиқаришни планлаштиришда ва иқтисодий рағбатлантиришда баъзи бир камчиликлар борлиги шундай аҳвол вужудга келишининг сабабларидан биридир. Ҳозирги вақтда шу тармоқ корхоналарига юқори ташкилотлар томонидан дона, жуфт ва бошқа ўлчов бирликларида белгилаб берилаётган ишлаб чиқариш ҳажмлари шу кўрсаткичлар доирасида савдонинг заказларини тўла-тўкис ҳисобга олиш ҳамда аҳолининг талабига ва бозорнинг эҳтиёжига мос келадиган молларни ишлаб чиқаришни таъминлаш имконини бермаётир, янги молларни ишлаб чиқаришда корхоналарнинг ташаббусига ҳалақит бераётир. Саноат корхоналарининг фаолиятига баҳо беришда уларнинг маҳсулоти аҳолига қанчалик манзур бўлаётганлиги етарли равишда ҳисобга олинмаётир. Шу сабабли кўп ҳолларда тармоқдаги корхоналар асосан планда кўзда тутилган миқдордаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришни таъминлашни кўзламоқда, молларнинг сифатини яхшилаш ва турларини кўпайтириш масалаларига дуруст эътибор бермаётир.

Қарорда енгил саноат моллари ишлаб чиқаришни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришни такомиллаштиришга қаратилган тадбирлар кўзда тутилган. Жумладан, СССР Енгил саноат министрлиги системасидаги ишлаб чиқариш бирлашмаларига (корхоналарга) аҳолига сотиладиган моллар ишлаб чиқариш ҳажмларини ажратилган хом ашё ресурслари ҳамда чакана нархларда товар етказиб бериш юзасидан белгиланган ҳажмлар доирасида савдо ташкилотларининг заказлари ҳамда мол етказиб бериш шартномалари асосида натура ҳолида (болаларга мўлжалланган газламалар ва товарлар бундан мустасно) ўзлари белгилаш ҳуқуқи берилди.

Енгил саноат бирлашмалари (корхоналари) учун ишлаб чиқаришни савдо ташкилотларининг заказларига мувофиқ янги товарлар етказиб беришга мослаб оператив равишда қайта қуриш, шунингдек молларнинг сифатини яхшилаш ва турларини кўпайтириш учун зарур шарт-шароитларни яратиб бериш мақсадида қуйидаги фондлар вужудга келтирилади:

СССР Енгил саноат министрлигида янги маҳсулотни ишлаб чиқаришга ўтилиши муносабати билан қилинадиган чиқимларнинг ҳамда шу сабабга кўра, ишлаб чиқариш ҳажми ва меҳнат унумдорлиги вақтинча камайган тақдирда олинмай қоладиган фойданинг ўрнини қоплаш учун янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштиришнинг марказлаштирилган фонди;

СССР Енгил саноат министрлигида, иттифоқдош республикаларнинг Енгил саноат министрликларида, РСФСР Тўқимачилик саноати министрлигида ва Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлигида ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ва маҳсулотнинг сифатини оширишни таъминлайдиган илмий тадқиқот, тажриба-конструкторлик ва технология ишларини пул билан таъминлаш учун фан ва техникани ривожлантириш фонди.

Қарорда савдо ташкилотларининг енгил саноат моллари етказиб бериш тўғрисидаги заказлари тўғрилиги учун ва шу заказларнинг аҳоли талабига мос келиши учун жавобгарлигини ошириш зарурлиги таъкидлаб ўтилди. СССР Савдо министрлиги, иттифоқдош республикаларнинг Савдо министрликлари ва уларнинг жойлардаги органлари зиммасига кўплаб талаб қилинадиган арзон молларнинг етарли миқдорда ишлаб чиқарилиши устидан контроллик ўрнатиш вазифаси юклатилди.

СССР Енгил саноат министрлиги ўзига қарашли ҳамма бирлашмалар (корхоналар)да аҳоли истеъмол қиладиган молларни савдо ташкилотлари билан тузилган шартномаларга биноан ишлаб чиқаришни қатъий таъминлаши лозим.

СССР Енгил саноат министрлиги билан СССР Савдо министрлигига енгил саноат бирлашмалари (корхоналари)да аҳолининг талабига мос келмайдиган моллар ишлаб чиқарилишига йўл қўймаслик устидан ҳамда бундай молларни ишлаб чиқаришни ўз вақтида тўхтатиш ва республикалараро ташиб келтириладиган ва чиқариладиган ҳамда умумиттифоқ эҳтиёжлари учун зарур бўлган моллар ишлаб чиқаришни жойлаштиришни яхшироқ координация қилиш, шунингдек молларни республикалараро етказиб бериш планларининг тўла ва ўз вақтида бажарилишини қатъий кузатиб туриш тўғрисида кўрсатма берилди.

* * *

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари ва Министрлар Советлари зиммасига, ўлка ва область партия комитетлари, автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, меҳнаткашлар депутатлари ўлка ва область Советларининг ижроия комитетлари зиммасига енгил саноат моллари ишлаб чиқариш, уларнинг сифатини ошириш ва турларини кўпайтириш масалаларига эътиборни кучайтириш, шу масалаларни ҳал этишда енгил саноат корхоналарига ўз вақтида ёрдам бериш, енгил саноат ишини яхшилаш тўққизинчи беш йилликнинг КПСС XXIV съезди ўртага қўйган бош вазифасини ҳал этишнинг муҳим шартларидан бири эканлигини назарда тутиб, тармоқ корхоналари фаолияти устидан зарур контролликни таъминлаш вазифасини юкладилар.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг мазкур қарори муносабати билан СССР ҳукумати айни вақтда алоҳида қарор қабул қилиб, унда енгил саноат маҳсулотлари сифатини яхшилаш ва турларини кўпайтириш ҳамда савдо билан саноатнинг алоқасини такомиллаштириш юзасидан баъзи бир тадбирларни белгилади.

БОЛАЛАР ТАОМИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ КЎПАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети қабул қилган қарорда замонавий илмий ва саноат асосида болалар таоми ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш тадбирлари кўзда тутилган.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига ва СССРнинг тегишли министрликларига болалар таоми маҳсулотларининг ҳамма турларини ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш, уларнинг сифатини яхшилаш ва хилма-хил қилиш, бунда аҳолининг шу маҳсулотларга бўлган эҳтиёжларини янада тўлароқ қондиришни назарда тутиш топширилди. Жумладан, кичик ёшдаги болалар учун қуруқ сутли таомлар, витамин қўшилган ва пастеризация қилинган сут, қатиқ, эмадиган болалар учун сут, болалар учун гўштли консервалар, мева-сабзавот консервалари ва болалар истеъмол қиладиган бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш белгиланди. Болалар истеъмол қиладиган маҳсулотларнинг айрим турларини ишлаб чиқарувчи қувватларни кўпайтириш юзасидан топшириқлар берилди. Шу билан бирга, суюқ ва қуюлтирилган сут маҳсулотлари (сут, қатиқ, творог ва сирок-творог маҳсулотлари)ни кичик ёшдаги болалар учун ишлаб чиқарадиган корхоналарни саноат негизига кўчириш топширилди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги зиммасига болалар учун биологик жиҳатдан тўла қимматга эга бўлган юқори сифатли таомларни ва турли ёш группаларига мансуб болалар учун шифобахш таомларни яратиш проблемасини ҳал этишга доир илмий ишларни координациялаш вазифаси юклатилди.

Тегишли министрликларга болалар таоми ва болалар учун шифобахш таом соҳасидаги тадқиқот ишларининг илмий базасини кенгайтиришга доир тадбирларни 1974 йилда амалга ошириш, шунингдек болалар истеъмол қиладиган маҳсулотларни, шу маҳсулотларнинг шифобахш ва парҳезли хусусиятларини кенг кўламда тарғиб қилишни ташкил этиш топширилди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, партия, совет, касаба союз ва хўжалик ташкилотлари аҳолининг болалар истеъмол қиладиган таомларга бўлган эҳтиёжларини қондириш вазифаларини тезроқ ҳал этиш учун зарур бўлган ҳамма ишларни қиладилар.

НУКУС ШАҲРИДА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Совети қарор қилди: 1976 йилда Нукус шаҳрида Қорақалпоғистон педагогика институти базасида Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг Давлат университетини ташкил этиш тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети билан СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг таклифи қабул этилсин. (ТАСС).

ПАРТИЯ АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

15 май куни республика пойтахти партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. Дудиннинг социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш юзасидан шаҳар партия ташкилотининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини кучайтириш тўғрисидаги доклади муҳокама қилинди.

Йиғилишда КПСС XXIV съезди талабларига биноан партия ташкилотлари меҳнаткашларда юксак гражданлик масъулияти, қонунларни ва социалистик жамият қоидаларини ҳурмат қилиш туйғусини тарбиялашга, кун сайин катта эътибор беришлари лозимлиги таъкидлаб ўтилди. Жамоат тартибини янада мустаҳкамлаш учун маъмурий органларнинг фаолиятини такомиллаштириш, уларнинг меҳнаткашлар коллективлари билан алоқасини кучайтириш, ишонтириш ва мажбур қилиш чораларини оқилона қўшиб олиб бориш зарурлиги ҳам айтиб ўтилди.

Йиғилишда шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан йиғилиш тегишли қарор қабул қилди.

(ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«МАВСУМ МАСЪУЛИЯТИ»

Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги Нурота районидаги баъзи совхозларда қоракўл совлиқлардан қўзи олиш соҳасида юз бераётган камчиликлар газетанинг 2 апрель сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақолада тўғри кўрсатилганлигини таъкидлайди. Айрим хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари совлиқлардан кўп қўзи олиш кетидан қувиб, СЖКдан фойдаланиш қоидасини бузмоқдалар. СЖКни қўллаганда совлиқларнинг ҳолатини ҳисобга олмаётирлар. Сиворотканинг дозасини ошириб юбормоқдалар. Эгиз қўзи берадиган совлиқларни талаб этилган даражада боқиш ва парвариш қилишни ташкил этмаяптилар. Бу паст сортли қоракўл тери олинишига сабаб бўлмоқда.

Республиканинг бошқа районларидаги қоракўлчилик совхозларида ҳам ана шу каби ҳоллар содир бўлмоқда.

Министрлик область совхозлар трестларининг раҳбарлари, совхозларнинг директорлари ва мутахассислари эътиборини СЖКдан пала-партиш фойдаланишга йўл қўйиб бўлмаслигига бир неча марта қаратди ва бу соҳадаги камчиликларни тугатиш юзасидан муттасил иш олиб боряпти.

Бу йил икки жойдаги СЖК тайёрлайдиган давлат биология пунктлари ёпилди ва тайёрланаётган сиворотканинг миқдори камайтирилди. Қўзиларни ўстирганликлари ва қоракўл терининг сифатини яхшилаганликлари учун чўпонларга натура йўли билан қўшимча ҳақ тўлашнинг янги Низоми ишлаб чиқилди ва жорий этилди.

Совхозларда қўзилатишнинг бориши ҳақидаги масала министрлик коллегиясида муҳокама қилинди. Юз берган камчиликларни тугатиш, қўзилатишни уюшқоқлик билан ўтказиш тадбирлари белгиланди.

Нурота район партия комитетидан олинган жавобда айтилишича, текшириш ўтказилганида мақолада келтирилган фактлар тасдиқланган. Текшириш натижаси райкомнинг бюро мажлисида муҳокама қилинган. СЖКдан фойдаланиш қоидаси бузилишига, қоракўл терининг сифати ёмонлашишига ва бошқа камчиликларга йўл қўйганликлари учун 1-«Қўшработ» ва «Октябрь 50 йиллиги» совхозларининг раҳбарлари ҳамда мутахассислари қаттиқ огоҳлантирилган. Совлиқлардан эгиз ва соғлом қўзи олиш, уларни тўла сақлаб қолиш, қоракўл терининг сифатини яхшилаш, белгиланган план ва олинган мажбуриятларни тўла-тўкис бажариш чоралари кўрилган.

Қорақалпоғистон АССР ҳафталиги

КАНАЛЛАР ЎЛКАСИ

Совет кишиларининг янги авлодлари ўтмишдаги мустамлака Қорақалпоғистоннинг бефайз манзарасини тасаввур қилишлари қийин. Чор Россиясининг энг чекка, энг қашшоқ ўлкаларидан бири бўлган бу ернинг экономикаси ва маданиятини характерловчи баъзи бир мисолларни келтириб ўтамиз. У пайтларда ирригация, мелиорация ишлари ҳақида нима айтиш мумкин? Чиғир сув чиқаришда асосий қурол эди. Туялар, эшаклар кундуз-у оқшом чиғирдан бўшамасди. 1915 йилда Қорақалпоғистонда 40 мингтага яқин чиғир бор эди. Чиғир сувидан деҳқончилик қилгандан кейин ерларни қондириб, мўл ҳосил кўтариш мумкин бўлармиди, албатта йўқ.

Фақат Октябрь революцияси ғалабасидан кейин Қорақалпоғистонда ирригация-мелиорация, сув иншоотлари қурилиши кенг кўламда олиб борилди. 1925 йилнинг февраль ойида Қорақалпоғистон автоном область Советининг биринчи съезди бўлиб ўтди. Унда қишлоқ хўжалиги ва ирригация ишларини тиклаш масаласи муҳокама қилинди. Шундан кейин омманинг кучи қишлоқ хўжалиги, ирригацияни ривожлантиришга сафарбар қилинди. Тўрткўл, Хўжайли, Қўнғирот, Чимбой районларида ирригация қурилиши авж олдириб юборилди. Каналлар қуриш тезлаштирилди. 1930 йилгача кўп ишлар амалга оширилди. Кейинги икки йилда 1928-1929 йилларда каналлар қурилишида 600 минг куб метр тупроқ ишлари бажарилди. 10 минг гектар ер қишлоқ хўжалик оборотига киритилди.

1931 йилдан сув хўжалиги капитал қурилишлари лойиҳаплан бўйича олиб бориладиган бўлди. 1931-1940 йиллар мобайнида Қизкеткен каналининг бош иншооти, узунлиги 110 километр келадиган Ленин номли канал, шунингдек «Кенегес», «Назорхон», Беруний районида «Найман», Қўнғирот районида Орджоникидзе номли каналлар қурилиб ишга туширилди. Натижада суғориладиган ерларнинг кўлами анча кўпайди.

Чимбой, Кегайли, Тахтакўпир районларида йирик хўжаликлараро суғориш каналлари «Октябрь — Арна», «Райком — Арна», Калинин номли, «Майёб», «Колхозобод», «Ленинобод», «Тельманёб», «Бўзён», «Кўк ўзак» каби объектлар қурилиши битказилиб фойдаланишга топширилди. 1931-1941 йилларда узунлиги 500 километрдан зиёд каналлар қурилди ва реконструкция қилинди.

Улуғ Ватан уруши йилларида ажойиб қурилиш ишлари олиб борилди. Йирик каналлар, сув иншоотлари вужудга келтирилди. Шуманай, Ишим ўзак каналлари, Тўрткўлдаги Қирққиз канали ва бошқа катта сув иншоотлари шулар жумласидандир.

Айниқса КПСС Марказий Комитети Май (1966 йил) Пленуми тарихий қарорида муҳим ишларни тезкорлик билан амалга оширишнинг буюк программаси белгилаб берилди. Ўтган вақт ичида узунлиги 1500 километр бўлган хўжаликлараро каналлар қурилди ва реконструкция қилинди. Коллектор-дренаж тармоқлари кенгайтирилди. Магистрал каналларга сув чиқариш секундига 250 куб метрдан 560 куб метрга кўпайди.

1974 йилнинг биринчи январида 1965 йилдаги 6,9 метр ўрнига суғориладиган ҳар гектар майдонга 22,7 метр коллектор-дренаж тўғри келмоқда. Шоликор совхозларни ҳисоб қилмаганда автоном республикада 4508 километр коллектор-дренаж шундан хўжаликлараро 1088 километр, хўжаликларда 2651 километр коллектор-дренаж ишлаб турибди. Машина суғориш системалари туфайли суғориладиган ерларни сув билан таъминлаш яхшиланмоқда. Секундига 60 кубметр сув чиқарадиган Каттаагар, Бекёб насос станциялари, Ленин номли каналда секундига 50 куб метр сув чиқарадиган «Фронт» насос станцияси, 14 та «НДН-24» маркали насослар, бошқарма системасида 160 та сузувчи насос станциялари ишламоқда. Ирригация ва мелиорация ишларини тубдан яхшилаш мақсадида партия ва ҳукуматимиз ҳар йили катта маблағ ажратмоқда. Ана шу ишларга ҳар йили 11,3 миллион сўм сарф қилинмоқда.

Кейинги уч йилда ирригация иншоотлари қуриш, янги ерларни очиш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашда катта ишлар амалга оширилди. 5 минг гектардан кўпроқ суғориладиган ерлар ўзлаштирилиб, фойдаланишга топширилди. 22 минг гектардан кўпроқ ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди, 14 минг гектар ер капитал-планировка қилинди. 7 минг гектар ернинг ариқ-зовурлари қазилди ва кенгайтирилди.

Тўрткўл, Беруний районларидаги Эллик қалъа, Ёнбош қалъа массивларини ўзлаштиришда катта ишлар амалга оширилмоқда. Шу муносабат билан «Каракалпакюгводстрой» тресги ва бир неча кўчма механизациялаштирилган колонналар тузилди. Шу йилнинг ўзида камида 11 минг гектар ерни комплекс ўзлаштирилади ва деҳқончилик қилинади. Яқин йиллар ичида 70 минг гектар ер ўзлаштирилади, пахта, шоли ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари экилади. Бунинг учун Туямўйин сув омборидан Пахта — Арнага қўшимча канал оламиз.

Тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи-белгиловчи йилида Ўзбекистон ССР, Ўзбекистон Компартияси ва Қорақалпоғистон АССРнинг ярим асрлик юбилейи нишонланадиган йилда 5 минг гектар ерни ўзлаштириб деҳқончилик оборотига киритамиз. 11,5 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаймиз. 3,5 минг гектар ерни капитал-планировка қиламиз, 7 минг гектар ернинг ариқ-зовурларини тозалаймиз ва кенгайтирамиз.

С. ЖАМАНҚОРАЕВ,
Қорақалпоғистон АССР,
Амударё ва Дельта суғориш системаси бошқармаси бошлиғи.

Ойимжон Сейтжонова ўнинчи синфни битиргач Хўжайли тикувчилик фабрикасининг гилам тўқиш цехига ишга кирди. Қунт билан ишлаш, ўрганиш туфайли сеҳрли гуллар солиб гилам тўқиш сирларини ўзлаштириб олди. Ҳозир у гилам тўқиш цехининг мастеридир. Ишлаб чиқариш планини эса 125-130 процент бажармоқда.

Р. Саидов фотоси.

ВОҲА ЎҒЛОНИ

КОММУНИСТЛАР БИЛАН ПАРТИЯСИЗЛАР БЛОКИ НОМЗОДЛАРИ

Бу йигит ҳақида гап очилса, уни воҳа ўғлони, механизаторлар сардори деб аташади. Мақтовлар бежиз эмас, албатта. Юсуп Хударганов механизация мактабини битириб, қадрдон колхозига қайтди. Дастлаб ер ҳайдаш тракторини бошқарди, сўнгра универсал ўриндиғидан жой олди. Иш жараёнида машиналарнинг қувватидан тўла фойдаланиш учун курашди. Натижада кунлик графиклар бажарилиб, пахтадан юқори ҳосил олишга мустаҳкам замин яратилди. Колхоз бухгалтериясида қайд этилган рақамларга қараганда Юсуп Хударганов механизаторлик қилган бригадаларда гектаридан муттасил 40-42 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарилган.

1968-хўжалик йили якунланиб бўлинган куни Юсуп Хударгановни правлениега таклиф этишди.

— Сиз ер ҳайдаш ва чопиқ тракторларини бошқариш, иш унумини оширишда рекорд қўйдингиз, — деди колхоз раиси. — Келаси йили «зангори кема»да пахта терасиз. Шунинг учун қисқа муддатли курсда малакангизни оширсангиз яхши бўларди.

Юсуп Хударганов курсда ўқиб қайтди. Эрта баҳордан универсал ўриндиғидан жой олди, чигит экиб бўлингач, пўлат «от»ига культиватор осди, ғўза қатор ораларида культивация ўтказди, экинларни суғоришга эгат олди, тупроқ қатламига ўғит солди, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши дори сепди. Ҳадемай пахта йиғим-терими бошланадиган бўлди. У раисга учраб, дилидаги орзусини айтди.

— Сизга терим машинаси берамиз деганмиз, — гапини такрорлади раис, — албатта берамиз.

— Дефолиацияни ким ўтказади?

— Граждан авиация бўлинмаси раҳбарлари билан келишганмиз, химикатни учувчилар сепади, бундан хотиржам бўлинг.

Шу йили ғўза баргини сунъий усулда тўктириш энг яхши агротехника муддатида ўтказилди, пешма-пеш терим машиналари ишга туширилди. Уларнинг бирини Юсуп Хударганов бошқариб, биринчи мавсумдаёқ бункердан 90 тонна пахта тўкди. Аммо, бундан унинг кўнгли тўлмади.

— 90 тонна,—бироз ўйланиб гап қотди раис, — ҳар бири уч тоннадан пахта терадиган ўттиз теримчининг иши. Ёлғиз ўзингиз ўттиз теримчининг ишини бажарсангиз ёмонми?

— Илғор механизаторлар 300-400 тоннадан пахта теришяпти, мен бўлсам...

— Зарари йўқ, малакангизни яна ҳам оширинг, устозларнинг тажрибасини ўрганинг.

Ўша йили ёш механик ҳайдовчи «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг устахонасида бўлиб, терим машинасининг «сир»ларини ўрганди, қўшни колхозларга бориб, донгдор механик ҳайдовчилар билан суҳбатлашди. Излаганга толе ёр деганлари бежиз эмас. 1973 йилга келганда 230 тонналик маррани эгаллади.

Янгиариқ районидаги Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Искандар Юсупов раислик қилаётган «Москва» колхози 1262 гектар майдонда ғўза ўстириб, пахта етиштиради. Ўтган йили гектаридан 37 центнердан хирмон кўтарди. Бу ютуқда меҳнатсевар механик ҳайдовчи Юсуп Хударгановнинг ҳиссаси катта. Ялпи ҳосилнинг 50 проценти машиналарда териб олинди.

Юсуп Хударганов ўзини устоз механизаторларга шогирд, шогирдларга эса йўлбошчи деб билади, ҳаммани механизаторлик касбини шарафлашга чорлайди. Натижада терим машиналарининг иш унуми йилдан-йилга кўтариляпти. Ҳайитбой Рўзиматов, Қадам Вафоев, Эркин Салоев, Шомурод Султонов каби механик ҳайдовчилар ҳам мавсумда 150-200 тоннадан пахта теришмоқда.

Илгари «Хоразм шароитида пахтани машинада териш қийин, чунки ғўзалар ўсиб кетади, машина қатор ораларида бемалол юролмайди» деган зарарли кайфият бор эди. Бу фикрга қаттиқ зарба берганлардан бири Юсуп Хударганов бўлди. У орттирган тажрибаларига таяниб, «Хоразм шароитида ўстирилган ғўзалар машинанинг мижозига мос келади, теримни комплекс машиналаштириш мумкин» деди. Колхоз партия ташкилотининг секретари Жуманазар Ибодуллаев, комсомол ташкилотининг секретари Салой Бобожоновлар бу фикрни маъқуллашди. Белгиловчи йилда колхоз бўйича ялпи ҳосилнинг камида 80 процентини «зангори кема»ларда териб олиш планлаштирилди.

Юсуп Хударганов янги ерлар ўзлаштириш ташаббускоридир. Хўжалик ҳар йили 70-100 гектар янги ер очади. Бунда кунларни тунларга улаб меҳнат қилиш, кетган харажатнинг ўрнини тезроқ тўлдириш учун кураш унинг диққат марказида бўлади.

— Колхозимизда йигирма бешта терим машинаси бор, — дейди Ю. Хударганов. — Шундан ўн бештаси «Ўзбекистон» маркали агрегатдир. Биз ҳамма маркадаги машиналар қувватидан тўлароқ фойдаланиш учун курашяпмиз. Лекин ҳали ҳал этилмаган масалалар кўп. Терим машиналаридан узоғи билан қирқ кун фойдаланамиз-да, кейин ремонтга қўямиз. Улар қарийб ўн бир ой бекор туради. Шу машиналардан бошқа эҳтиёжлар учун фойдаланиш мумкин эмасмикин? Тележкалар кичкиналик қилиб қоляпти, уларни каттароқ қилиб, кўпроқ пахта сиғдирилса яхши бўларди...

Механизаторлар сардорининг сўзлари терим машиналаридан фойдаланишни яхшилаш, тележкаларни такомиллаштириш ҳақида ўйлаб кўришни тақозо этади.

Юсуп Хударганов деҳқон оиласидан, унинг отаси Хударган Матназаров, онаси Норжон Хударгановалар ҳам бутун ҳаётини пахтачиликни ривожлантиришга бахш этиб келмоқдалар. Укаси Анназарнинг касби ҳам пахтакор. Қуш уясида кўрганини қилади деганларидек, деҳқон оиласида туғилиб, камол топган Юсуп Хударганов фақат деҳқончилик, хусусан пахтачилик ва уни комплекс механизациялаш ҳақида ўйлайди, изланади, кашфиётлар яратади. Бу Ленин комсомоли аъзосига хос ҳислатлардан биридир.

Колхоз комсомол ташкилотининг секретари С. Бобожоновдан ажойиб механизатор, меҳнатсевар йигит Юсуп Хударгановнинг фазилатлари ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— У ҳаётда ва меҳнатда комсомол номига доғ туширмаслик учун курашади, — деди С. Бобожонов. — Қалби пок, интизомли, одамларни ҳурматлашни билади. Ўзининг назарий билими ва малакасини ошириш устида кунт билан ишлайди. Деҳқончиликда янгилик, прогрессив усулларни қўллаб-қувватлайди, ўзи ташаббус кўрсатади. Механизацияга муккасидан кетган йигит. Кунлик иш нормасини ошириб бажаришни қонун деб билади, камчиликлар, ишёқмаслар билан чиқишмайди...

Юсуп Хударганов халқ ва партиянинг назарига тушди. Шу боисдан унинг номзоди СССР Олий Совети депутатлигига кўрсатилди.

1974 йил 16 июнь куни 634-Хива сайлов округининг сайловчилари коммунистлар билан партиясизлар блокининг муносиб номзоди Янгиариқ районидаги «Москва» колхозининг механизатори Юсуп Хударганов учун якдиллик билан овоз берадилар.

М. НАЗАРОВ,
Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ҚАРДОШ РЕСПУБЛИКАЛАР РАДИОФЕСТИВАЛИ

«Биз ленинча дўстлик билан қудратлимиз!» — мана шундай шиор остида республика радиоси Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб қардош республикалар радиофестивалини ўтказяпти. Биринчи радиофестиваль Белоруссия ССРга бағишланган эди.

Кеча қозоғистонлик дўстларимиз тайёрлаган эшиттиришлар тингловчилар эътиборига ҳавола қилинди. Унда Қозоғистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари К. Каттабоев халқларимиз ўртасидаги дўстлик, биродарлик ҳақида сўзлаб берди.

Қозоғистон ССР қишлоқ хўжалиги министрининг ўринбосари Г. Курманов «Дон — халқ бойлиги» деган суҳбатида Қозоғистон етиштираётган улкан ғалла хирмонига Ўзбекистон фарзандлари ҳам катта ҳисса қўшаётганликларини фахрланиб гапирди.

Олмаота шаҳар партия комитетининг секретари Г. Мурзағалиев, Олмаота машинасозлик заводи токари А. Варламов ва бошқа ўртоқлар ўз сўзларида Тошкент ва Олмаота шаҳарлари ўртасидаги социалистик мусобақа ва унинг самараларини ҳикоя қилиб беришди.

СИЁСИЙ ХОДИМЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКАЛАРАРО СЕМИНАРИ

ФРУНЗЕ, 15 май. (ТАСС). Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон ва Закавказье ички ишлар органлари сиёсий ходимларининг уч кунлик семинари Қирғизистон пойтахтида ўз ишини тамомлади. Семинар қатнашчилари СССР Ички ишлар министрлиги сиёсий-тарбиявий ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари И. С. Осиповнинг «Ички ишлар органларининг шахсий состави билан олиб борилаётган идеология ишининг аҳволи ва КПСС XXIV съезди талаблари асосида бу ишларни янада яхшилаш йўллари» тўғрисидаги докладини муҳокама қилдилар.

Коммунистик тарбия масалалари юзасидан бир қанча лекциялар ўқилди, иш тажрибаси билан ўртоқлашилди.

ЧОРВАЧИЛИК — ЗАРБДОР ФРОНТ

ХАШАК ЎРИМИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

«ЧИНОЗ» НАСЛЧИЛИК СОВХОЗ-ТЕХНИКУМИ КОЛЛЕКТИВИ БИР ЯРИМ ЙИЛЛИК ПЛАН МИҚДОРИДА ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШ УЧУН КУРАШ БОШЛАДИ

Белгиловчи йилда совхозимиз коллективи олдида улкан вазифалар турибди, ҳар бош сигирдан 4150 килограммдан сут соғиб олиб, давлат тайёрлов ташкилотларига 4600 тонна сут армуғон этишимиз керак. Ундан ташқари 550 тонна сўқим гўшти етказиб беришимиз, бунинг учун ҳар бош қорамолнинг тирик вазнини 550 килограммга етказишимиз керак.

Сут ҳам, гўшт ҳам чорва молларининг ем-хашагига боғлиқ. Шундай экан, бутун чоралар билан озуқа базасини мустаҳкамлаш бош вазифадир. Ички имкониятларни ҳисоблаб чиқиб, бир йилда камида бир ярим йиллик план миқдорида ем-хашак тайёрлаш учун кураш бошладик. Бу — рақамлар тили билан айтганда қуйидагича бўлади:

6 минг тонна сенаж бостирамиз, 4725 тонна беда пичани, 600 тонна беда уни тайёрлаймиз. Ҳар гектар майдондан ўртача 170 центнердан беда ҳосили оламиз. 10 минг тонна силос бостирамиз. 270 гектар ернинг ҳар гектаридан 70 центнердан маккажўхори дони оламиз. Сигирларга едириш учун 7 минг тонна лавлаги жамғарамиз.

Юксак мажбуриятларимизни бажариш йўлида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилмоқдамиз. Бу йил баҳор серёғин келди, натижада беда ва бошқа озуқабоп экинлар тез ўсиб ривожланди, ҳамма майдонлардан юқори ҳосил олиш имкониятини яратди. Ўримни ўтган йилдагидан эрта бошладик. Ҳозир бедапояларда йигирмага яқин ҳар хил агрегат ишлаяпти. Шу кунга қадар бедадан 800 тонна сенаж тайёрладик, 50 тонна беда уни жамғариб қўйдик. Шуни қувонч билан айтиш керакки, белгиловчи йилда барча ҳил озуқа экинларидан ўтган йилдагига нисбатан бир ярим-икки баравар кўп ҳосил олиш учун ҳамма имкониятлар бор.

Лекин муваффақиятнинг ўзи келмайди. Ҳосил меҳнат билан бунёдга келтирилади. Шундай экан, экинлар парваришини кучайтирмоғимиз лозим. 1215 гектар ерда эски бедазоримиз бор. Янгидан 360 гектар ерга беда уруғи сепдик. Вазифа— эски бедазорлардан ҳам, янги бедазорлардан ҳам юқори ҳосил олишдан иборат. Шу мақсадда бедазорларни вақтида суғордик, органик ўғитлар билан ўғитладик. Ҳар йили тўрт марта ўрим ўтказар эдик, бу йил беш марта ўрим ўтказамиз, шундан кейинги яшил бедани сигирларга кўк ҳолида едирамиз. Нисбатан кам ҳосилли бедапояларни юқори ҳосилли бедапоялар даражасига кўтариш пичан тайёрлашни кўпайтиришнинг муҳим резервидир.

Бу йил бедадан юқори ҳосил олинишини назарда тутиб, совхозимиз ишчиларига 2000 тонна беда сотишни планлаштириб қўйдик. Беда ҳосилдорлигини оширишда жонбозлик кўрсатиб ишлаётган, ўримни тезкорлик билан, исрофгарчиликка йўл қўймай ўтказаётган ишчи —механизаторларни рағбатлантирмоқдамиз. Ўрилган беда сўлитилиб, чорва моллари боқиладиган жойларга ғарамланмоқда. Хашак ва беданн сигирларга майдалаб, концентратларга аралаштириб едирамиз. Шундай қилинганда исрофгарчилик бўлмайди, маҳсулот таннархи арзонлашади.

Маккажўхори дони ва кўкпояси етиштиришни кўпайтириш диққат марказимизда бўлмоқда. Бу қимматли экинни 545 гектар майдонда ўстирамиз. Ўтган йили гектаридан 54,7 центнердан маккажўхори дони олган эдик, бу йил, юқорида айтилганидек, гектаридан 70 центнердан хирмон кўтарамиз. Шундан 275 гектари кўкпоя учун экилган. Ниҳолларнинг авжи яхши, гектарлар тўла, кўчат сони бут. Энди парваришни кучайтирсак, ўсимликни очиқтирмай ўғитласак, чанқатмай суғорсак, бегона ўтларни йўқотсак, қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан муҳофаза қилсак, кутилган ҳосилни оламиз, албатта. Ишлаб чиқариш планида ҳар гектар ердан 330 центнердан кўкпоя олиш кўзда тутилган. Биз бу рақамни камида 600 центнерга етказамиз. Салкам 4 минг тонна кўкпояни сигирларга кўк ҳолида едирамиз.

Хашаки лавлаги ҳосилдорлиги юқори бўлмоқда, бу борада катта тажриба тўпладик. Ўтган йилнинг якуни шуни кўрсатдики, совхозимиз экинзорларида ҳар гектар майдондан 700 центнердан лавлаги олиш мумкин. Айнан шундай мажбурият қабул қилдик.

Чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш учун такрор экинлар экиш, озуқабоп экинларни аралаштириб экиш усулини кенг қўлламоқдамиз. Бедага арпа ва сулини аралаштириб экяпмиз. Натижада ҳосилдорлик 35-40 процент кўтарилияпти.

Давлатга чорвачилик маҳсулотлари етказиб беришни кўпайтиряпмиз. Йил бошидан буён 1697 тонна сут тайёрланиб, шундан 1385 тоннаси давлатга топширилди. Ҳар бош сигирдан 1285 килограммдан сут соғиб олинди. Айни кезда 131 тонна сўқим гўшти армуғон этилди. 2- кварталда гўштга топшириш учун 100 бош қорамолни сўқимга боқяпмиз. Розия Акбарова ҳар бош сигирдан салкам 1500 литрдан сут соғиб олди. Людмила Крестинина, Екатерина Шереметова, Темирхон Ризаева каби сигир соғувчиларимиз ҳам яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар. Улар юбилей йилида ҳар бош сигирдан 5 минг литрдан сут соғиб олиш учун курашмоқдалар.

Хўжалигимизда махсус ем-хашак тайёрлаш бригадалари қизғин иш олиб бормоқдалар. Яйловлар, ариқ-зовурлар, йўлларнинг қирғоқларидаги табиий ўтлар ҳам ўриб олиняпти. Бутун куч ва техника воситаларини ишга солиб, бир ярим йиллик план миқдорида озуқа тайёрлаш ҳақидаги мажбуриятимизни шараф билан бажарамиз.

Н. ГУСАКОВ,
Чиноз районидаги «Чиноз» совхоз-техникумининг директори.
С. АБДУМАЛИКОВ,
экономист.
У. ҲАСАНОВ,
агроном.
А. АПАНАСЕНКО,
бош зоотехник.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ АВСТРИЯДА

ВЕНА, 15 май. (ТАСС). Австрия Компартияси Марказий Комитетининг таклифига биноан КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих бошчилигида Австрияга келган КПСС делегациясининг аъзолари бугун Австрия касаба союзлари бирлашмаси касаба союз бирлиги фракциясининг меҳмонлари бўлишди. Австрия Коммунистик партияси билан маҳкам ҳамкорлик қилаётган бу фракция ишчилар синфининг аҳволини яхшилаш учун, меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини таъминлаш учун изчиллик билан кураш олиб бормоқда.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбатда фракция раиси А. Хофер меҳмонларни фракциянинг вазифалари билан ва унинг кураш олиб бориш формалари билан таништирди.

КПСС делегациясининг бошлиғи В. И. Долгих австриялик ўртоқларга Совет Иттифоқи меҳнаткашлари ва касаба союзларининг қардошлик саломини топширди. У ишчилар синфи биргаликда ҳаракат қилиши учун, Австрия коммунистлари ўз олдиларига қўяётган социал вазифаларни ҳал қилиш учун курашда касаба союз бирлиги фракциясининг аъзоларига муваффақиятлар тилади.

Бугун делегация мамлакат бўйлаб сафарга жўнади.

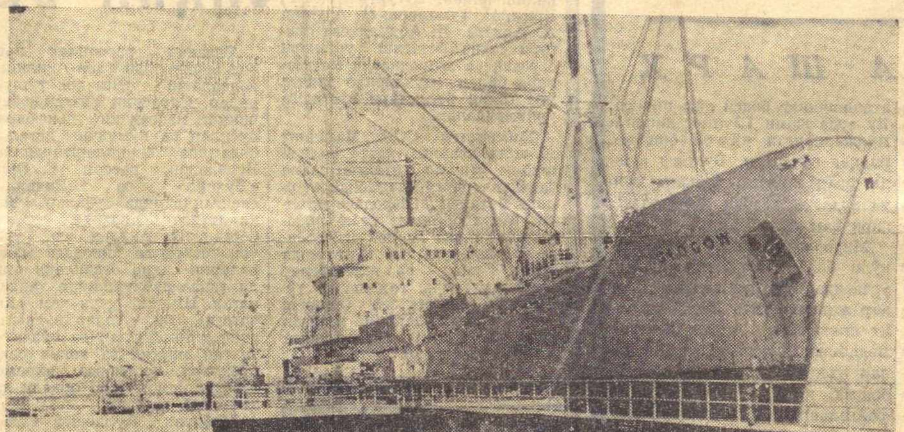

СУРИЯ. Латакия — Сурия Араб Республикасининг асосий денгиз порти. Бу ерга дунёнинг ҳамма бурчакларидан кемалар келишади. Улар Сурияга металл конструкциялар ва асбоб-ускуналар, машина ва дастгоҳлар, кенг истеъмол моллари ва озиқ-овқатлар келтириб, бу ердан Сурия пахтаси, газмол ва бошқа маҳсулотлар олиб кетишади. Суратда: Польша кемаси Латакия портида.

БТА—ТАСС фотоси.

АСВОН ЮБИЛЕЙИ

ҚОҲИРА, 15 май. (ТАСС). Асвондаги қудратли Нилнинг — мисрликлар учун асрлар давомида ҳаёт ва унумдорлик рамзи бўлиб келган дарёнинг тўсилган кунига бугун ўн йил тўлди.

Асвон ГЭСи дастлабки уч агрегати 1967 йилда ишга туширилганидан буён 19 миллиард киловатт-соат электр энергия етказиб берди. Бу эса Хелвон металлургия комбинати, Наг-Хаммадийдаги алюминий комплекси ва бир қанча бошқа ана шундай йирик саноат корхоналарини қуриш имконини берди. Асвон энергияси Миср қишлоқларини электрлаштириш планини амалга оширишнинг негизи бўлди.

Миср Араб Республикасининг ирригация министри Аҳмад Али Камол совет журналистлари билан суҳбатда Асвон тўғонини қуришда Совет Иттифоқи кўрсатган ёрдамга юксак баҳо берди.

ПОРТУГАЛИЯНИНГ ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТИ

ЛИССАБОН, 15 май. ТАСС мухбири **Э. Ковалев** хабар беради: Бу ерда собиқ қирол қароргоҳи, Лиссабон яқинида жойлашган Келуш саройида тушдан кейин Миллий нажот кенгаши раиси генерал Антониу ди Спинолани Португалия Республикаси Президенти деб эълон қилиш тантанали маросими бўлиб ўтди.

Қасамёд қилиш маросимида Миллий нажот кенгашининг аъзолари, Португалияда «қуролли кучлар ҳаракати» вакиллари бўлган офицерлар, Лиссабондаги чет эл дипломатия миссияларининг бошлиқлари, маҳаллий ва чет эл журналистлари ҳозир бўлдилар.

Португалиянинг янги президенти генерал А. ди Спинола ҳозир бўлганларга мурожаат қилиб нутқ сўзлади. У ўз нутқида ҳозирги шароитда мамлакат халқи олдида турган вазифаларни баён қилди ва барча португалиялик демократларни ўз сафларида бирлик ва жипсликни мустаҳкамлашга чақирди.

Бу ерда хабар беришларича Португалия давлатининг янги бошлиғи генерал Антониу ди Спинола эртага асосан граждан шахслардан иборат мамлакатнинг муваққат ҳукумати составини расмий равишда эълон қилади. Муваққат ҳукуматга таъсис мажлиси зиммасига эркин сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишдан иборат жуда муҳим вазифа юклатилади.

Антониу ди Спинола 1910 йилда туғилган. Ўн саккиз ёшидан армияда хизмат қила бошлаган ва 1966 йилда унга генерал унвони берилган. 1974 йил март ойида А. ди Спинола «Португалия ва истиқбол» номли китоби эълон қилингандан кейин бош штаб бошлиғи ўринбосари лавозимидан бўшатилган эди. У ўзининг мазкур асарида Томаш-Каэтану режимининг тутган мустамлакачилик сиёсатини танқид қилиб чиқди. Мамлакатда фашистлар диктатураси ағдариб ташлангандан кейин «қуролли кучлар ҳаракати» А. ди Спинолага Миллий нажот кенгашига бошчилик қилишни таклиф этди.

ҲУКУМАТ СОСТАВИ ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

ЛИССАБОН, 16 май. (ТАСС.) Португалия республикасининг президенти генерал Антониу ди Спинола мамлакат муваққат ҳукуматининг составини эълон қилди. Профессор Аделину Палма Карлуш ҳукумат бошлиғи этиб тайинланди. Португалия Коммунистик партиясининг Бош секретари А. Куньял лавозимсиз давлат министри бўлди, ташқи ишлар министри лавозимига Португалия социалистик партиясининг бош секретари М. Соариш тайинланди.

В. ШЕЕЛЬ ГФР ПРЕЗИДЕНТИ

БОНН. 15 май. (ТАСС). Бугун бу ерда федерал мажлисда социал демократлар партияси билан биргаликда ҳукумат коалициясини ташкил этувчи эркин демократлар партиясининг раҳбари Вальтер Шеель ГФРнинг федерал президенти қилиб сайланди. У 530 овоз олди. Унинг рақиби христиан демократлар номзоди Р. Фон Вайцзеккерга 498 овоз берилди.

В. Шеель расмий равишда Г. Хайнеман ўрнига президент лавозимига бундестагда қасамёд қилгандан кейин 1 июлда киришади.

В. Шеель ГФРнинг таниқли давлат ва сиёсий арбобидир. У 1919 йилда Золинген шаҳрида туғилган. 1967—1969 йилларда бундестаг раисининг ўринбосари бўлган. В. Шеель 1968 йилдан бери ГФР эркин демократлар партиясининг раисидир.

1969 йилда Германия социал демократлар партияси—эркин демократлар партиясидан иборат коалицион ҳукумат тузилгандан кейин у вице-канцлер ва ташқи ишлар министри лавозимини адо этиб келди.

В. Шеель бир неча марта Совет Иттифоқига келган. Унинг номи Брандт-Шеель ҳукуматининг тутган реалистик йўли билан боғланган. Бу йўл СССР билан ГФР ўртасида Москвада шартнома тузилишида, шунингдек социалистик мамлакатлар билан муносабатларни нормаллаштириш юзасидан бошқа бир қанча шартномалар ва битимлар тузилишида ўз ифодасини топди.

ПЕКИНЛИК ИҒВОГАРЛАР

МОСКВА, 15 май. ТАСС обзорчиси **Михаил Яковлев** ёзади: Покистон бош министри Зулфиқор Али Бхутто Пекинга қилган расмий визитини бугун тамомлади. Шу визит чоғида олий меҳмон шарафига қабул маросими ўтказилди. Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгаши бош министрининг ўринбосари Дэн Сяо-пин иғвогарлик ва гиж-гижлатиш хуружлари учун шу қабул маросимидан фойдаланди. Жумладан у айтадики, Хитой илгаригидек «Кашмир халқининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи учун курашини кескин қўллаб-қувватлайверади». Пекиндаги ажнабий сиёсий кузатувчилар Дэн Сяо-пиннинг Кашмир масаласидаги шу баёнотига фақат иккала мамлакат — Ҳиндистон билан Покистоннинг компетенциясига тааллуқли ишга қўпол равишда аралашиш деб баҳо бердилар. Ҳиндистоннинг ХХРдаги муваққат ишлар вакили Л. Л. Мехротра норозилик юзасидан қабул маросими ўтаётган залдан чиқиб кетди.

Жанубий Осиё кичик қитъасидаги мамлакатлар шу районда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш ва ўз ўрталаридаги низоли масалаларни музокаралар йўли билан ҳал этишга куч-ғайрат сарфлаётган бир вақтда Пекин раҳбарлари Ҳиндистон билан Покистон ўртасида ҳозирча ҳал этилмаган ихтилофларнинг сўниб бораётган оловини алангалатишга, бу мамлакатларни бир-бирига гиж-гижлатишга уринмоқдалар.

Хитой раҳбарлари ўзларининг ғаразгўйлик манфаатларига амал қилиб Осиёда «бўлиб ол ва ҳукмронлик қилавер» сиёсатини ўтказмоқдалар. Улар анча вақтдан бери Ҳиндистонга қарши яширин ва ошкора қўпорувчилик ишларини олиб бормоқдалар, унинг ташқи сиёсатини, унинг социалистик мамлакатлар билан дўстлигини таҳқир қилмоқдалар.

Пекин Покистондаги ва Ҳиндистондаги аҳолининг миллий ҳис-туйғуларини алангалатиб, сувни булғатиб балиқ ушлаш учун Кашмир масаласи теварагида атайлаб иғвогарлик мақсадида шовқин-сурон кўтармоқда.

Ҳиндистон парламентининг депутатлари ХХР Давлат Кенгаши бош министри ўринбосари Дэн Сяо-пиннинг бу баёнотига «Пекиннинг навбатдаги иғвогарлиги» деб баҳо бердилар.

Бир группа депутатлар бугун эълон қилинган баёнотларида Пекин раҳбарлари «Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатлар яхшиланиш сари мустаҳкам қадам қўйган бир пайтда улар ўртасида адоват туғдиришга уринаётганликларини таъкидламоқда.

Депутатлар Ҳиндистон ҳукуматига мурожаат қилиб, Пекиннинг янги иғвогарлигига нисбатан норозилик билдиришни талаб қилдилар.

ДЕҲЛИ, 15 май. (ТАСС). Пекин «учинчи дунё» мамлакатларига Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик ва савдо-сотиқ қилиш манфаатли эмас, деб исботлашга уриниб, Советларга қарши уйдирма мақолаларнинг навбатдаги туркумини чиқарганлиги Ҳиндистонда табиий норозилик туғдирди. Давлат савдо корпорациясининг раиси В. Парекх маочиларнинг янги соҳтакорликларини бутунлай фош қилиб ташлади. Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасида савдо-сотиқ муносабатларини ривожлантириш Ҳиндистоннинг миллий манфаатларига мос бўлиб тушади, уни жадал индустриялашга ёрдам беради, деб таъкидлайди у. «Пекиннинг СССР гўё Ҳиндистонга юбораётган моллари нархини ошириб кўрсатмоқда, деган даъволарига келганда, — деди у, — бу даъволар мутлақо асоссиздир. Жаҳон бозорларида мавжуд бўлган ва Совет Иттифоқи белгилаётган нарх-навони махсус текшириб кўриш натижасида олинган маълумотлар буни исботлайди».

Миллий план комиссиясининг аъзоси лавозимида кўп йиллар мобайнида ишлаб келган таниқли ҳинд экономисти С. Буталингам ҳам шу фикрни изҳор этди. Пекинлик пропагандистлар, деди у, Совет Иттифоқи билан бизнинг мамлакатимиз ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларнинг характерини қўпол равишда бузиб кўрсатмоқдалар, ўзларининг Советларга қарши шарҳларида Совет Иттифоқи ривожланаётган мамлакатларнинг хом ашё ресурсларини гўё «эксплуатация» қилаётганлигига Ҳиндистонни мисол қилиб келтирмоқдалар. Шу сабабли бизнинг мамлакатимизда маочиларнинг мағлубиятга маҳкум бўлган навбатдаги пропагандистик кампаниясига қарши кескин норозилик билдирилмоқда.

Ҳиндистон — Совет иқтисодий муносабатларининг ўзаро манфаатли ҳарактери тўғрисида Ҳиндистонда кўп ёзмоқдалар ва гапирмоқдалар, бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Совет Иттифоқининг ёрдами билан қуриб битказилган ва қурилаётган корхоналар Ҳиндистонда ишлаб чиқарилаётган электр энергиянинг 20 процентдан кўпроғини ҳосил қилиб беради, 8 миллион тонна пўлат ишлаб чиқаради, 9 миллион тонна кўмир, 6,5 миллион тонна нефть қазиб чиқаради. Совет Иттифоқи билан савдо қилиш ҳам Ҳиндистонга катта наф келтирмоқда. «Бу факт ва рақамлар, — деб ёзади «Пэтриот» газетаси, — Ҳиндистон — Совет ҳамкорлиги бениҳоя самарадор эканлигидан Совет Иттифоқи Ҳиндистонга дўстона ёрдам берганида аввало Ҳиндистоннинг чинакам иқтисодий мустақилликка эришувини тезлаштиришга интилаётганлигидан далолат беради».

Ҳиндистон нефть химияси саноати министри Д. К. Баруа яқинда сўзлаган нутқида Совет Иттифоқининг ривожланаётган мамлакатларга бераётган ёрдамини юқори баҳолади. Бу ёрдамга СССРнинг яқиндагина халос бўлган давлатларнинг иқтисодий тараққиётига астойдил кўмаклашиш истаги асос қилиб олинган, деди у. Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасида самарали ўзаро манфаатли ҳамкорликни муваффақиятли ривожлантириш тажрибаси, жумладан, ана шундан далолат бериб турибди, деди министр.

Ахборот Янгиликлар Хабарлар

ҚИЗИҚАРЛИ КЎРГАЗМА

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб «Ўзбекистон юбилей маршида» деб номланган кўргазма ташкил қилинди. «Ленин ва Ўзбекистон» бўлимига қўйилган «Доҳий ва Ўрта Осиё халқлари», «Туркистон меҳнаткашларининг Ленинга мактуби» каби адабиётлар ва шу мазмундаги қатор журнал материаллари томошабинларни қизиқтирмоқда.

«Ўзбекистон — интернационализм ғоялари тантана қилган ўлка», «Совет халқларининг дўстона оиласида» бўлимлари республикамизнинг ташкил этилиши тарихи ҳақида ҳикоя қилади. Шунингдек, кўргазмада Ғафур Ғулом, Комил Яшин, Зулфия, Асқад Мухтор каби ўзбек шоир ва ёзувчиларининг тинчлик, биродарлик, ҳамкорликни улуғловчи, партия, Ватан мадҳини тараннум этувчи асарлари ҳам ўрин олган.

С. АВАЗМУРОДОВ.

САНОАТ ЯРМАРКАСИ

Ленинград ва Тошкент шаҳрида бир вақтда ташкил қилинган саноат моллари ярмаркасида Челябинск шаҳар саноат корхоналари ишлаб чиқарган кийим-кечаклар ва «Юрюзань» маркали Тошкент холодильник заводининг маҳсулотлари юқори баҳо олди. Челябинскликлар Тошкент холодильникларига кўплаб буюртмалар беришди.

Н. КРОХИН.

ЭЛ СЕВГАН ЛЕКТОР

Чирчиқ меҳнаткашлари бир қанча касб эгаси, саёҳатчи, лектор Георгий Климентьевич Ксензов билан фахрланадилар. Асли касби педагог бўлган Георгий Климентьевич Чорвоқ ГЭСи қурилишида инженер бўлиб ишлаб, обрў қозонган. Унинг «Чорвоқ чироқлари» китоби чирчиқлик китобхонлар жовонидан ўрин олган.

Ксензов яқинда ҳамшаҳарлари — кимёгар, бинокор, металлурглар ва чирчиқлик турли касб эгаларига Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишланган ўнга яқин лекция ўқиди.

Т. УРУНОВ.

* * *

Редакциямизга келган хатлар орасида яна жиззахлик Р. УРОЛОВ, А. КАТТАБЕКОВ, тошкентлик А. ҚИЛИЧЕВ, қорақалпоғистонлик К. МАТЕҚУБОВ, қашқадарёлик Ж. ЮСУПОВ, И. МАЛЛАЕВ, бухоролик Қ. САНАЕВ, Т. БОБОМУРОДОВ, Р. НЕЪМАТОВ, хоразмлик Б. САЛАЕВ, А. ЭШМАТОВ, К. ИБРОҲИМОВ, самарқандлик Ҳ. ҲАЙИТОВ, С. ХУЖАЕВ, фарғоналик А. ҒОФУРОВ, солдат Ж. ХУДДИЕВ, наманганлик Т. СУЛАЙМОНОВ ўртоқларнинг хатлари бор.

ИПНИ ЯНАДА ИНГИЧКА ҚИЛИШ УЧУН

Ю. А. Гагарин номли «Таштекстильмаш» заводи янги тортиш асбоби «ВР 1-УЗМ» билан таъминланган йигириш-пишитиш ва йигириш машина-ускунасини кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштирди.

Тортиш асбоби — пиликдан белгиланган номердаги калава ҳосил қилувчи машинанинг асосий механизмидир. Ушбу қурилма қувватини ошириш туфайли ип йўғонлигини ҳозиргидек 30 баравар эмас, балки 50-55 баравар ингичкалаштириш мумкин бўлди. Бу нарса калава сифатини кўп жиҳатдан белгилаб беради: ип нечоғли ингичка бўлса, газлама шунча яхши чиқади.

Завод шундай асбоблардан дастлабки 100 тасини Глухово ип газлама комбинатининг йигирувчиларига ортиб жўнатди. Шу билан «Минглар шартномаси»нинг қатнашчилари — тошкентлик машинасозлар Москва областининг тўқимачилари олдидаги мажбуриятларини бажардилар.

Эски асбобни янгисига айлантириш — йигирув машинаси такомиллаштирилганлигини билдиради. Машина янада юксак техникавий даражада яна бир муҳлат хизмат қила олади. Ҳар бир машинада йилига 800 сўмдан зиёд тежаш мумкин бўлади.

Шу йил мамлакатнинг йигирувчилари Тошкентдан янги асбоблар ўрнатилган 1300 тадан ошиқ машина оладилар. Кейинчалик бундай серунум қурилмалар ишлаб чиқариш кўпаяди: «Ўзбектекстильмаш» бирлашмаси шу йил Қўқонда янги асбоблар ишлаб чиқарувчи ихтисослаштирилган цех қуриб ишга туширишни мўлжаллаяпти. (ЎзТАГ).

ХИВА

ВАТАНИМ МЕНИНГ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йил

Кун булутли ва намхуш бўлди. Тракторлар ва самосваллар ғилдирагининг катталигидан улови кўринмайдиган аравалар тўхтовсиз ўтиб турган йўл ёқалаб сув тараб қўйилган пахта далаларининг дераза ромлари каби тўғри катаклари чўзилиб кетган. Улар ўнгда ҳам, сўлда ҳам хира ялтирайди, уфққа туташиб кетади ва фақат аҳён-аҳёндагина Амударё сувини Хоразм ерларидан олиб ўтаётган магистрал каналларнинг қўнғир чизиқлари бу манзарани ўзгартиради.

Ҳамроҳимиз, университет значогини таққан ёш йигит машина чуқурларда сакраганда бироз дудуқланиб, тез орада манзилга етишимиз тўғрисида гапириб, ҳозирча ҳаммамизни шўри ювилаётган ерларга яхшилаб қарашни, Хоразм ўтган йили қирқ минг тоннадан зиёд шоли ва деярли тўрт юз минг тонна пахта берганлигини ёдда сақлаб қолишни сўрайди.

— Ёзда келинг—ҳақиқий эртакни кўрасиз! Ҳозир ҳам афсус қилмайсиз, албатта. Ҳув ана, кўриниб ҳам қолди.

Чекаётганлар сигаретларини ўчирди, ҳамроҳлари билан суҳбатлашаётганлар гапини тугатмай жим қолди: Хива намоён бўлган эди.

Хива ҳақидаги ҳикояни қандай бошлаш керак, қиёслаш учун Кижни эслаш керакми, ёки Суздалними? Юқори Волга ирмоқлари орасида паналанган миттигина Старицанними ёки улуғвор ва гўзал Самарқандними? Униси ҳам, буниси ҳам, учинчиси ҳам, мамлакатнинг турли ерларидаги яна ўнлаб жавоҳирлар ўтмиш ёдгорликлари деган ягона тушунчага бирлаштирилган. Ёғоч ва тош, пишиқ ғишт ва сопол ложуварди — улар гоҳ кўл ўртасидаги оролда, гоҳ дарё соҳилида, гоҳ саҳронинг қоқ ўртасида бостириб келган оломон оловига, вақтнинг кулга айлантирувчи беларволигига дош бериб, ўтган асрлар манзарасини Байконур кунларигача етказиш учун бирданига қад кўтарган эмас...

Биз Хивага оддий кунларнинг бирида эрта тонгда етиб келдик. Шаҳар кўчалари кимсасиз, фақат туристларнинг гоҳ-гоҳ учрайдиган тўдалари ҳамда атроф қишлоқлардаги мактаблардан келган синчков ва итоаткор болалар ва қизлар тўдалари қалъа деворлари ҳалқасига туташган тор кўчаларга жон киритарди.

Дишон қалъа ва Ичон қалъага — ички ва ташқи шаҳарга қўйилган дастлабки қадамлароқ йўловчини худди учар гиламда кўтаргандек қадимги Шаҳризода эртаклари маконига элтади. Бу ерда афсоналар мовий ва яшил нақшлар, ўйма устунлар, юз йилликлар изларини сақлаб келаётган қадимги карвон йўлларининг акс-садоси бир-бири билан туташиб кетган.

Афсоналардан бирида айтилишича, Хивани Нуҳнинг ўғли Сом қурган эмиш. Бу ерда шаҳар қуриш учун тепалик барпо қилиб, ўртасида Хейвак қудуғини қазиган эмиш. Шаҳарни Сом қурганми ёки бошқами — буниси номаълум. Лекин қазилмалар ва тарихчиларнинг далолат беришларича, Амударё бўйидаги бу ўлкаларда 955-йилда ўттиздан ортиқ шаҳар бўлган, улар бадавлат карвонсаройлари ва бозорлари билан ном чиқарган. Бу ерлардаги бозорга ҳатто Ҳиндистондан ҳам савдогарлар қурол-яроғ ва балиқ, газлама ва қул савдосига келганлар. Асрлар давомида шамоллар ялаган ва қуёш нурида тобланган Хива тошлари хонларнинг қонхўрлигини, мўғул отлиқларининг дупурини эслаб қолган. Бу тошларга қуллар қони ва тери сингиб кетган. Гўё уларни сеҳрли таёқча билан туртсанг, сесканиб, уйғониб тилга кирадигандек, аниқроғи Хива деворларида ўз белгиларини қолдирган асрларнинг узоқ қўшиқларини куйлаб юборадигандек. Ҳа, айтмоқчи, бир вақтлар рассомлар ва усталарнинг қўли теккан тошлар, умуман бутун Хива манзараси сеҳрли таёқчасиз ҳам тилга кираётгандек. Буни эшитиш учун эски миноралар остида тўхташнинг ўзи кифоя. Бир дақиқа тўхтасанг, нақшларнинг ажойиб-ғаройиб тўқималарида қотиб қолган қизиқ куй сени асир қилиб олади. Ана шу нақшлар ўртасида парвозга тайёр ракета каби 56 метрлик Исломхўжа минораси салобат тўкиб турибди. Албатта, Хива миноралари ва масжидлари, мақбаралари диний иншоотлар бўлиб, уларда муфтилар ва хонлар оллоҳ номидан ўз ҳокимиятларини асрлар бўйи барқарор этишга уринганлар. Лекин бу иншоотларни аввал ўз тасаввурида, кейинчалик тошда ва нақшли полотноларда меҳнат кишилари, ўймакорлар ва наққошлар, камтарин касби билан гўзаллик тарихини яратган кишилар барпо этганлар.

Бунга Паҳлавон Маҳмуд мақбараси энг яхши мисол бўла олади. Паҳлавон Маҳмуднинг номи бундан 650 йил муқаддам ҳам Ҳиндистон ва Ироқда машҳур эди. Косиб ва шоир, жангчи ва паҳлавон, этикдўз Маҳмуд меҳнаткаш халқнинг севимли шоири эди. Ўз рубоийларида хон саройи бойликларини ҳаммадан камроқ тилга олган. «Элакда гул ташиб чарчадим. Менга тошни беринглар, майли елкам қонга бўялсин, чунки... бақувват киши тоққа чиқади, нимжонлар тоғ тагида қолади. Фақат бир жойда турма—ҳатто ой ва юлдузлар ҳам ҳаракат қилади», — деб ёзган эди у XIII асрда, бу гаплари саройда ва масжидларда қандай идрок қилиниши тўғрисида ҳеч ташвиш қилмай.

Паҳлавон Маҳмудни халқ шундай севар эдики, унинг мақбараси олти аср давомида зиёратгоҳ бўлиб келди ва ҳукмдорлар этикдўзнинг шон-шуҳратига шерик бўлишни ўзларига муносиб деб ҳисобладилар. Зиёратчилар Паҳлавон мақбарасига бораётганларида бизга ҳам таъзим қилишар, деб ҳунарманд мақбараси атрофига ўзлари учун мақбара қурдирдилар. Шу тариқа мақбара бинокорлари Паҳлавонни ёдда тутиб, такрорланмас архитектура мўъжизасини яратдилар. Эндиликда Паҳлавон Маҳмуд мақбарасининг гумбази шуҳратпараст хонларнинг қолдиқларига соя ташлаб турибди.

Мовий-зангор нақшларга қарар экансан, улар бир-бирига туташиб кетган, боши ҳам, охири ҳам йўқдек кўринади ва шу қадар туганмас мураккаб нақшларни уста қандай қилиб чалкаштириб юбормаган экан, деб ўйлайсан.

— Сиз яхшилаб қаранг, — дейди тарихнинг жонли соқчиси қувноқ ва ҳазилкаш Собир Юсупович Юсупов. У Хива комплекси тарихи бўлимининг мудири. У қўли билан плиталар лабиринти орасидаги қандайдир белгиларни кўрсатади. — Булар рақамлар. Усталар куйдиришдан олдин ҳар бир плит з рақам қўйганлар. Уларни деворга ўрнатаётганлар шу рақамга қараб нақшларни танлаганлар.

У худди бундан тўққиз юз йил аввал Жума масжидининг 212 устунининг ҳар бирини ўзи қайрағочдан ўйиб ясагандек ва уларни қадрат уялаб жойлаштиргандек ёки хон томонидан алданган қуллар билан бирге халқ маскани Фозилон — Олимлар уйи деб атаган Шерғози мадрасасини қурган кишидек шаҳар тарихи ҳақида завқланиб ва билиб ҳикоя қила бошлади. Ана шу олимлар уйида бир вақтлар Жавоҳарлаъл Неруннинг бобоси ўқиган.

Собир Юсупович Хиванинг деярли ҳар бир тошини билади ва унинг ҳикояларини афсона каби минг бир кеча тинглаш мумкин, аммо у бизни хон саройларидан бирининг ҳовлисидаги кўҳна аркка олиб келиб, нақшин устунлар олдида эмас, балки тор деразаларига темир панжара ўрнатилган пасқамгина кулба олдида тўхтаганда, айниқса ўзгариб кетди.

— Бу ерда хон зархонаси бўлган... Олтин ва кумуш мис тангалар зарб этилган,— деди Собир Юсупович. — Лекин мана шу кулбада зарб этилган энг қимматли нарса — 1922 йилда усталар ясаган Хоразм Халқ Республикаси Меҳнат орденидир. Ўзбек халқи бу орденни Москвага, Владимир Ильич Ленинга юбориб, Шарқда меҳнатнинг асрий қулликдан озод этилганлиги рамзи сифатида тақиб юришни сўраган...

Хива Европа йўлларидан узоқда, шунга қарамай поездларда, машиналарда ва самолётларда ҳар йили юзлаб ва минглаб туристлар келишади. Ўтган йилнинг ўзидагина бу ерга 8 минг чет эллик меҳмон келди, Хиванинг феруза минораларини томоша қил чилар эса камайгани йўқ.

— Лекин, афсуски, бу ерга келишни хоҳловчиларнинг ҳаммасини қабул қила олмаймиз, — дейди Ўзбекистон КП Хоразм область комитетининг биринчи секретари Мадё Худойберганович Худойберганов,— меҳмо...оналар, йўллар қуришда бизга Маданият министрлиги ҳам, ВЦСПС ҳам, «Интурист» ҳам яхши ёрдам бермаётир. «Интурист» бир неча йиллардан буён янги меҳмонхона «тикламоқда», лекин кам маблағ ажратаётир, қачон қуриб бўлиниши номаълум...

Эртасига эрталаб тезучар «ТУ-134 А» бизни Москва томон олиб кетди. Ердан кўтарилгач, бир айланиб учди ва пастда сув қўйилган пахта пайкаллари денгизи ўртасида бирдан сароб каби Хиванинг, орол бўйи саҳросида ётган ана шу гавҳарнинг зангори миноралари ярқиради-да, кўздан ғойиб бўлди.

П. БАРАШЕВ,
(«ПРАВДА» махсус мухбири).
Ўзбекистон ССР.

(«ПРАВДА» 1974 йил 14 май).

МИРОБЛАР ШАҲРИ

ФАКТ ВА ШАРҲ

Соҳил бўйида истиқомат қилувчилар «Чирчиқ — текин қурувчи, унинг соҳилига жой қиладиган киши қурилиш материалларига муҳтожлик сезмайди. Ҳаммаси дарёнинг ўзидан чиқади», дейишади. Бир вақтлар омонат қурилган уй-жойларни баҳор кезлари «тўлғанган» Чирчиқ оқизиб кетиб, бирмунча нохушликлар келтирарди. Фақат совет давридагина дарё ёқаларида Чорвоқ, [illegible] шаҳар мироблар шаҳри деб аталишининг боиси ҳам шунда. Бу ерда жами 12 минг кишига мўлжалланган уй-жой бинолари қад кўтаради. Бугунги кунда фойдаланишга топширилган уйларда дастлабки ҳовли тўйлари ҳам бўлиб ўтди.

Мироблар шаҳри «Роҳат» кўли билан Бектемир шаҳри ўртасида вужудга келади. Шаҳар аҳолиси учун қулай шароит яратилади. Алоқа бўлими, [illegible]

Р. ИСҲОҚОВ.

Шўхоқар Чотқол бўйида...

О. Левак фотоэтюди.

САҲНА БЕЗАКЧИЛАРИ

Театр ёки кинони саҳна безакчилари меҳнатисиз тасаввур қилиш қийин. Бугунги кунда Г. Брим, Р. Туманков, В. Акудин, А. Алиева, Л. Абдуллаева сингари саҳна безатиш усталари серзавқ ва машаққатли меҳнатлари билан мухлислар дидига мос саҳна безаклари яратишга уринмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг катта залида яқинда ташкил этилган саҳна безакчилари кўргазмасида уларнинг меҳнати ўз ифодасини топди. Томошабинлар республикамизнинг ярим асрлик юбилейига бағишланган бу кўргазмада театр, кино ва телевидение кўрсатувларида томошалар тўлақонли маънога эга бўлишида безакчи рассомларнинг меҳнати қанчалик муҳим эканлигининг шоҳиди бўлдилар.

Безакчи рассомлар пьеса ёки сценарийда баён қилинган воқеаларни ўзига хос тушунадилар. Сирасини айтганда ёзувчининг мақсадини ранг-баранг буёқлар ва кўмакчи деталлар ёрдамида ёрқинлаштирадилар. Жумладан, рассом Г. Брим, «Бухоро» ва «Ричард-3» спектаклларида бўёқлар «ўйноқи»лигига алоҳида аҳамият берган. В. Акудин эса, қўғирчоқ театри ва кинодаги манзараларни саҳна безаклари орқали гавдалантиришнинг ҳаддини олган. Шунинг учун ҳам «Қиш эртаги» ёки «Алдар кўса» қўғирчоқ томошаларида кўзда тутилган мақсад ва ғояни саҳна бўёқлари, қолаверса қаҳрамонларнинг кийимлари орқали ҳам ҳис этиб турамиз.

Муборак Йўлдошев Самарқанддаги опера ва балет театри коллективи орасида эътибор қозониб келаётган рассомлардан. Унинг «Нурхон» балетига яратган расмлари ва безаклари томошабинларга ҳам, саҳна усталарига ҳам маъқул келди.

Қорақалпоғистонликлар республикада хизмат кўрсатган санъаткор Қидирбой Соиповнинг меҳнатини қадрлашади. Ҳар бир ишга масъулият билан ёндашадиган рассом «Отелло», «Навоий Астрободда», «Қорақалпоқ қизи» спектаклларидаги саҳна безакларини чиройли ва мазмунли ишлай олган.

Кино ва телевиденнеда безаткич рассомларга бошқачароқ талаб қўйилади. Кўплаб киноларга хилма-хил расмлар чизиб берган моҳир рассом В. Еремяннинг меҳнати рангли кино лентаtheir ўз ифодасини топган. Унинг чизган расмлари ҳаётийлиги ва табиий манзараларга мос келиши билан экран воқеаларига уйғунлашиб кетган. Хусусан «Навоий», «Тоҳир ва Зуҳра», «Ҳамза» каби қатор фильмларда рассом мўйқаламидан чиққан кўринишларни табиий манзаралардан фарқлаш қийин. Телевидение кўрсатувлари учун ёрдамчи безак ва расмлар чизиб бераётган А. Валиев, Г. Сурцев, В. Соболевлар ҳам шу кунларда республикамиз юбилейига муносиб ҳозирлик кўрмоқдалар.

О. АПУХТИН.

спорт

СПОРТ ГИМНАСТИКАСИ. Тошкентдаги «Ёшлик» спорт аренасида тўрт кун мобайнида Ўзбекистон шахсий-команда чемпионати мусобақалари бўлди. Республикамизнинг турли чеккаларидан келган 80 га яқин кучли спортчилар чемпионлик номи учун қизғин баҳс юритдилар. Мусобақада айниқса командалараро кураш мароқли ўтди. 1212 балл тўплаган «Локомотив» жамияти вакиллари биринчи ўринга кўтарилдилар. Студентлар спорт жамияти гимнастлари иккинчи, динамочилар учинчи ўринни олдилар. Шахсий ҳисобда эса тошкентлик Николай Махорт («Динамо») билан Ирина Ижболдина («Буревестник») республика чемпиони деган ном олишга мушарраф бўлдилар.

БОКС. СССР ва АҚШ боксчиларининг Москвадаги учрашуви илгариги тўққиз матчда бўлгандек, совет командаси ғалабаси билан тугади. Рингдаги ўн бир «жанг»дан еттитасида боксчиларимиз ютуққа эришдилар.

ВЕЛОСИПЕД ПОЙГАСИ. Ленинободда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон спортчилари иштирокида Бутуниттифоқ зонал мусобақалари бўлди. Умумкоманда ҳисобида иккинчи ўринни эгаллаган Ўзбекистон пойгачилари шахсий мусобақаларда яхши натижага эришдилар. Жумладан, тошкентлик спартакчи Людмила Маркелова ғалаба қозонди. Мазкур мусобақада республикамиз вакилларидан А. Матвеев, С. Чудин ва А. Касимовскийлар биринчи марта спорт мастери нормативини бажардилар. Ана шу уч велосипедчи спорт мастери Н. Шилов билан биргаликда 7 километрга ўтказилган қувлашма пойгада Ўзбекистоннинг янги рекордини ўрнатди.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА. Яқинда Тошкентдаги ҳаваскор югурувчилар клуби учинчи марта Чирчиқ — Тошкент маршрути бўйлаб марафон югуриши ўтказди. Клуб аъзолари орасида пенсионерлар ҳам, ёшлар ҳам бор. Бугун клуб аъзолари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топган куннинг эллик йиллигига бағишланган Тошкент — Фрунзе — Олмаота маршрути бўйлаб катта югуриш мусобақасига чиқадилар.

Ҳар тўғрида

ҒАЛАТИ «ОВ»

Ғарбий Германиянинг балиқ овлайдиган «Бляйбтрой» кемаси Болтиқ денгизидаги Фемарн ороли яқинида ов қилаётган эди. Тўсатдан кема корпуси қаттиқ силкинди, тўрнинг симлари таранг тортилиб, кемани орқага қараб торта бошлади. Кема командасини ваҳима босди. Қўрқиб кетган балиқчилар даҳшатли «денгиз махлуқи»га дуч келдик, деб ўйлашди. Капитан «олға, олға» деб ҳар қанча команда бермасин, кўринмас куч кемани орқага судраб кетаверди. Шу тариқа у бир милдан ошиқроқ йўлни босиб ўтди. Ғарбий Германия ҳарбий денгиз кучлари базаси жойлашган оролдагилар балиқчилар отган рангли ракеталарни кўрганларидан сўнггина саросимага чек қўйилди. Кема тўхтади. Ундан бироз нарироқда денгиз юзасига улкан сув ости кемаси қалқиб чиқди. У балиқчилар тўрига ўралашиб қолган эди.

ЧАНГАЛЗОРЛАР СИРИ

Бразилиянинг ўтиб бўлмас чангалзорлари ўзида ҳали жуда кўп сирларни сақлаб келмоқда. Яқинда Бразилиянинг Колумбия билан чегарадош жойларида чангалзорлар орасида оқиб ётган 400 километрли дарёни топиб олишди. Ҳали унга ном қўйилганича йўқ. Венесуэлага чегарадош Рораима деб аталувчи тоғли районда эса ботаниклар ҳашаротхўр ўсимликка дуч келишди. Шу пайтларгача бу йиртқич ўт фақат Африкадагина ўсади, деб ҳисобланарди. Шуниси қизиқки, бу ерда номаълум кўл борлиги ҳам аниқланди. Тадқиқотчилар кўлда ўсимлик ва балиқларнинг ноёб турлари бўлса керак, — деб тахмин қилишмоқда. Чунки бу кўлга минг йиллар давомида одамлар кўзи тушмаган.

ГОВАРДЛИК «ОФИЦИАНТ»ЛАР

Американинг Говард шаҳридаги ресторан хўжайини Жозеф Фиш ошхонасига хўрандаларни кўпроқ жалб қилиш мақсадида хизматчилар сонини оширди. Эндиликда ресторан мижозларига иккита ажойиб шимпанзе — Мери билан Жейн ҳам хизмат қилмоқда. Улар ўз вазифаларини моҳирлик билан бажармоқдалар. Маймунларга бундай хизмат жуда ёқиб тушди. Чунки хўрандалар уларни эркалаб, баъзан овқатларини биргаликда баҳам кўрмоқдалар. Дарвоқе, ресторанга ташриф буюрувчилар ҳам анча кўпайиб қолди. Авваллари циркда ҳайвон ўргатувчи бўлиб ишлаган Фиш бундан руҳланиб, «официант» маймунлар сонини кўпайтириш ниятида юрибди.

ОҚИБАТ...

Сохта пул ясаб қўлга тушган Мануэль Мигес шахмат «жинниси» эди. У ўта ишқибозлигидан бу ўйинга бошқа маҳбусларнигина эмас, Гондураснинг Кандора шаҳри турмаси назоратчиларини ҳам жалб эта олди. Унинг таклифи билан маҳбуслар ва назоратчилар ўртасида мусобақа ўтказилди. Ўйин айни қизиган пайтда бирдан сигнал берилди. Турма назоратчиларининг деярли ҳаммаси шахмат тахтаси атрофига тўпланиб, ўз мухлисларига жон куйдираётганидан фойдаланган 12 маҳбус «ўйиннинг бош судьяси» Мануэль Мигес раҳбарлигида турмадан қочиб қолишди. (АПН).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.25 — **Сайлов олдидан.** Бутуниттифоқ репортажи (Москва). 19.10 — Музикали кўрсатув. 19.55 — «Ахборот». 20.10 — Ўн минут музика. 20.20 — **Сўроқлайди шоирни шеърим** (адабий театр). 20.50 — «Ахборот». 21.10 — **Халқ номзодлари** (телеочерк). 21.20 — Бахт ва баҳор қўшиқлари. 22.00 — «Вақт» 22.30 — «Ўзбекистон чорвадори». ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатуви. 17.55 — МОСКВА. 18.25 — Ҳужжатли фильмлар экрани. 19.10 — Янгиликлар. 19.20 — Болалар учун кўрсатув. 19.35 — **Ашула дарсидан «4» баҳо** (бадиий фильм). 20.40 — Телефильм. 21.00 — **Шунақаси ҳам бўлади** (телеспектаклнинг 3-серияси). 22.00 — Жанговар постда (Тошкент). 22.30 — Ёш овозлар. 23.40 — Жаҳон велосипед пойгаси. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.35 — Тошкент ва тошкентликлар. 20.30 — **Утмиш садолар** (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 17/V да **Парвоз,** 18/V да **Самандар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 17/V да **Хотинимнинг эри,** 18/V да **Ужарлар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қизил бодрезак — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли, «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Қайнона — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Шодлик ва жасорат билан — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Қизил бодрезак — «ФЕСТИВАЛЬ».

Шодлик ва жасорат билан — «ХИВА».

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

ТЕЗ КУНДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
ГЕРХАРД ГАУПТМАН

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ҳамид ҒУЛОМ таржимаси

«ҲАЁТ ШОМИ»

(Икки қисмли драма)

Саҳнага қўювчи режиссёр— Ф. ШЕЙН.

Рассом — Г. БРИМ.

Режиссёр ассистенти — М. АЗИМОВ.

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист — Н. ГИНЗБУРГ.

СПЕКТАКЛДА: СССР халқ артисти, СССР Давлат ва Ўзбекистон ССР Давлат Ҳамза номли мукофотлар лауреати О. ХУЖАЕВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Ўзбекистон ССР Давлат Ҳамза номли мукофот лауреати Я. АБДУЛЛАЕВА; И. БОЛТАЕВА, И. МАЛИКБОЕВА, Ҳ. НАРИМОНОВ, А. ТУРДИЕВ, СССР Давлат ва Ўзбекистон ССР давлат Ҳамза номли мукофотлар лауреати С. ТАБИБУЛЛАЕВ, Қ. ХУЖАЕВ, М. ЮСУПОВ, Ж. ТОЖИЕВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Т. АЗИЗОВ, Ё. АҲМЕДОВ, Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофотининг лауреати О. НОРБОЕВА, М. ОРИПОВ, П. САИДҚОСИМОВ, Т. ХОНТУРАЕВ, Т. ЮСУПОВА, О. ЮНУСОВ;

Артистлар: М. АЗИМОВ, Р. АҲМЕДОВА, Т. КАРИМОВ, Э. КОМИЛОВ, Д. ИБРОҲИМОВА, Х. ИСМАТУЛЛАЕВА, Г. ЗОКИРОВА, Т. МУМИНОВ, Х. НУРМАТОВ, Н. ОЛИМОВ қатнашадилар.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

22, 23 МАЙ КЕЧ СОАТ 8 ДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Қувондиқ ИСКАНДАРОВ

Бутуниттифоқ эстрада артистлари конкурсининг лауреати Карима УЗОҚОВА,

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Дилафрўз ЖАББОРОВА

Солистлар: Дадахон ҲАСАНОВ, Ойхон ЁҚУБОВА, Ҳадича АЛИМАРДОНОВА, Азим АЗИЗОВ, Анвар ТИЛЛАНАЗАРОВ, Алижон ҲАСАНОВ, Саттор ИСЛОМОВ (оригинал жанр);

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЛОЕВ (конферанс, интермедия, сатира ва юмор).

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Билетлар ҳар куни кундуз соат 2 дан сотилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР

Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 03475. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 114.